

Raziskovalna naloga
Osnovna šola Pesnica

PO POTEH VIŠOŠKE KRONIKE

Področje: Slovenski jezik

Mentorici in lektorici:

Mihaela Fike, prof. slov. j.

mag. Gordana Rodinger

Avtorice:

Tjaša Železnik

Julija Valentan

Julija Herzog

Pesnica, 2020

POVZETEK

V raziskovalni nalogi Po poteh Visoške kronike smo želele raziskati, zakaj je Visoška kronika v slovenski književnosti pustila tako velik pečat, poleg tega pa tudi podrobneje spoznati življenje in delo Ivana Tavčarja, ozadje romana Visoška kronika ter omenjeno besedilo na čim bolj zanimiv način približati osmošolcem.

Ivan Tavčar je bil v času svojega življenja pomemben slovenski politik, spoštovan župan, odvetnik in pisatelj, ki je veliko prispeval k slovenski književnosti. V prvem, teoretičnem delu, smo predstavile življenje in delo Ivana Tavčarja, obdobje, v katerem je ustvarjal Tavčar, Visoško kroniko ter z njo povezano čarovništvo na Slovenskem.

Drugi, empirični del raziskovalne naloge pa je sestavljen iz raziskave s pomočjo anonimnega anketnega vprašalnika ter z izdelavo didaktične igre in filma. Na osnovi tega smo lahko potrdile ali ovrgle zastavljene hipoteze.

Tako kot pri lanski raziskovalni nalogi (Začelo se je s skodelico kave) smo tudi letos ugotovile, da učenci zadnje triade pri pouku slovenščine raje obravnavajo umetnostna kot neumetnostna besedila. Radi imajo, da jim snov razloži učitelj, izjema pa je sedmi razred, kjer raje obravnavajo besedila s poustvarjanjem.

Ugotovile smo, da je jezik v delih Ivana Tavčarja težje razumljiv, ampak še vedno so njegova dela ob primerni razlagi in ustreznem vodenju zanimiva tudi za osnovnošolce.

KAZALO

1 UVOD	1
1.1 Cilji naloge.....	1
1.2 Namen naloge	1
1.3 Hipoteze raziskovalne naloge.....	1
1.4 Metode dela.....	2
2 TEORETIČNI DEL	3
2.1 Življenje in delo Ivana Tavčarja (1851–1923).....	3
2.2 Obdobje, v katerem je deloval Ivan Tavčar	6
2.3 Čarovništvo na Slovenskem	7
2.4 Zakaj je Visoška kronika zgodovinski roman in kronika?.....	9
2.5 Na kratko o Visoški kroniki	10
3 PO SLEDEH VISOŠKE KRONIKE	13
3.1 Po poteh Agate Schwarzkobler	13
4 VISOŠKA KRONIKA V OSNOVNI ŠOLI.....	18
4.1 Kaj želijo učenci.....	18
4.2 Analiza ankete 7. razred.....	18
4.3 Analiza ankete 8. razred.....	27
4.4 Analiza ankete 9. razred.....	36
4.5 Analiza ankete vseh sodelujočih učencev	45
5 KAKO NAREDITI POUK BOLJ ZANIMIV	49
5.1 Posnemimo film!.....	49
5.2 Izdelajmo didaktično igro!.....	50
6 IZ TEGA SLEDI	53
7 ZAKLJUČEK.....	55
VIRI IN LITERATURA.....	56
PRILOGA.....	58
Anketni list.....	58

KAZALO SLIK

Slika 1: Visoko	4
Slika 2: Kapelica na Visokem	5
Slika 3: Ivan in Franja Tavčar	5
Slika 4: Čarovništvo na Slovenskem	9
Slika 5: Škofjeloški grad z ostanki temelja stolpa	13
Slika 6: Škofja Loka nekoč.....	14
Slika 7: Škofja Loka danes	14
Slika 8: Za obzidjem	15
Slika 9: Agatina pot.....	15
Slika 10: Hiša, v kateri je bila Agata zaprta.....	15
Slika 11: Dvorišče hiše	15
Slika 12: Selška mestna vrata	16
Slika 13: Na sotočju	16
Slika 14: Dereča Sora.....	17
Slika 15: Na snemanju.....	49
Slika 16: Agatini cekini znanja na preizkušnji	51
Slika 17: Zadovoljen učenec.....	52

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Katera oblika besedila ti je bližja?.....	18
Graf 2: Katera oblika besedila ti je bližja?.....	19
Graf 3: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?.....	19
Graf 4: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?.....	20
Graf 5: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v skupini/dvojici?	20
Graf 6: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v skupini/dvojici?	21
Graf 7: Na kakšen način najraje poustvarjaš?	21
Graf 8: Na kakšen način najraje poustvarjaš?	22
Graf 9: Katera didaktična igra ti je najljubša?	22
Graf 10: Katera didaktična igra ti je najljubša?	23
Graf 11: Katera oblika besedila ti je bližja?.....	23
Graf 12: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?.....	24
Graf 13: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v skupini/dvojici?	24
Graf 14: Na kakšen način najraje poustvarjaš?	25
Graf 15: Katera didaktična igra ti je najljubša?	26
Graf 16: Katera oblika besedila ti je bližja?.....	27
Graf 17: Katera oblika besedila ti je bližja?.....	27
Graf 18: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?.....	28
Graf 19: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?.....	28
Graf 20: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v skupini/dvojici?	29
Graf 21: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v skupini/dvojici?	29
Graf 22: Na kakšen način najraje poustvarjaš?	30
Graf 23: Na kakšen način najraje poustvarjaš?	30
Graf 24: Katera didaktična igra ti je najljubša?	31
Graf 25: Katera didaktična igra ti je najljubša?	31
Graf 26: Katera oblika besedila ti je bližja?.....	32
Graf 27: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?.....	33
Graf 28: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v skupini/dvojici?	33
Graf 29: Na kakšen način najraje poustvarjaš?	34
Graf 30: Katera didaktična igra ti je najljubša?	35
Graf 31: Katera oblika besedila ti je bližja?.....	36
Graf 32: Katera oblika besedila ti je bližja?.....	36

Graf 33: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?	37
Graf 34: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?	37
Graf 35: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v dvojici/skupini?	38
Graf 36: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v dvojici/skupini?	38
Graf 37: Na kakšen način najraje poustvarjaš?	39
Graf 38: Na kakšen način najraje poustvarjaš?	39
Graf 39: Katera didaktična igra ti je najljubša?	40
Graf 40: Katera didaktična igra ti je najljubša?	40
Graf 41: Katera oblika besedila ti je bližja?	41
Graf 42: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?	42
Graf 43: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v dvojici/skupini?	43
Graf 44: Na kakšen način najraje poustvarjaš?	43
Graf 45: Katera didaktična igra ti je najljubša?	44
Graf 46: Katera oblika besedila ti je bližja?	45
Graf 47: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?	46
Graf 48: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v dvojici/skupini?	46
Graf 49: Na kakšen način najraje poustvarjaš?	47
Graf 50: Katera didaktična igra ti je najljubša?	48

1 UVOD

Leto 2019 smo obeležili 100-letnico Tavčarjeve Visoške kronike. Na to sta nas opozorili naši učiteljici slovenskega jezika in porodila se je ideja, da bi o tem izvedele nekaj več. Res je, da smo odlomek iz Visoške kronike v sklopu pouka obravnavali že v 8. razredu, pa tudi pri zgodovini smo omenili procese čarovništva, vendar je bila to priložnost, da se o vsem poučimo še več in svoje znanje ter izkušnje prenesemo na mlajše rodove.

Najprej je bilo treba prebrati celo kroniko. Učiteljici sta za nadarjene devetošolce pripravili raziskovalni tabor Ob 100-letnici Visoške kronike. Prvi dan našega druženja smo v šoli raziskovali, kaj je kronika, zgodovinski roman, zakaj je pomemben Ivan Tavčar, čarovništvo na Slovenskem in pripravili razstavo, ki je krasila avlo naše šole. Drugi dan smo se odpravili v Škofjo Loko in si »na terenu« ogleдали, kje se je odvijalo sojenje, kje je živel Ivan Tavčar. Našo dejavnost smo zaključile z izdelavo didaktične igre in posnetim filmom, ki bo v prihodnosti v pomoč, da bodo učenci Visoško kroniko v 8. razredu spoznavali na bolj zabaven način. No, čisto zaključile smo našo dejavnost z raziskovalno nalogo, ki je »krona« našega raziskovanja in učenja.

1.1 Cilji naloge

Z raziskovalno nalogo smo želele:

- spoznati življenje in delo Ivana Tavčarja,
- raziskati ozadje nastanka romana Visoška kronika,
- pridobiti novo vedenje o romanu, kroniki in avtorju,
- osmošolcem omogočiti, da bodo na drugačen način spoznavali Visoško kroniko pri pouku.

1.2 Namen naloge

Namen naloge je raziskati, zakaj je Visoška kronika pustila v slovenski književnosti velik pečat in kako jo kar se da zabavno približati osmošolcem.

1.3 Hipoteze raziskovalne naloge

H1: Didaktična igra je pomemben pripomoček pri obravnavanju umetnostnih besedil v 8. razredu.

H2: S pomočjo didaktične igre se lahko z deli slovenskih književnikov učenci seznanjajo že v nižjih razredih tretje triade osnovne šole.

H3: Film kot didaktičen pripomoček pripomore, da učenci klasična dela slovenske književnosti spoznavajo v njim razumljivejšem jeziku.

1.4 Metode dela

Raziskovalna naloga je sestavljena iz dveh delov, in sicer teoretičnega in empiričnega dela. V teoretičnem delu je prikazano življenje in delo Ivana Tavčarja, dotaknile smo se romana, kronike in Visoške kronike. Drugi del je prav tako sestavljen iz dveh delov. Prvi del je prikaz poti Visoške kronike – Agatina preizkušnja, ki smo jo spoznale v Škofji Loki. Drugi del obsega raziskavo s pomočjo anonimnega vprašalnika, ki smo jo nato obdelale in rezultate tudi grafično prikazale, ter ustvarjanje didaktične igre in snemanje uvodne motivacije za obravnavo dela Visoška kronika. Nalogo smo sklenile s sklepom, kjer smo povzele dognanja našega raziskovanja.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Življenje in delo Ivana Tavčarja (1851–1923)

Ivan Tavčar se je 28. avgusta 1851 rodil v revni kmečki revni družini v Poljanah nad Škofjo Loko. Domačiji se je po domače reklo Kosmovi in so bili revni kmetje (Kocijan & Šimenc, 1992).

Tavčar je šolanje pričel leta 1858 na trivialki v Poljanah. Potem je nadaljeval na normalki v Ljubljani, končal jo je leta 1863. Pri šolanju sta mu finančno pomagala očetova brata duhovnika. Nato se je leta 1863 vpisal na gimnazijo v Ljubljani, od koder se je zaradi disciplinskih postopkov moral prepisati na novomeško gimnazijo, nato pa spet nazaj na ljubljansko (Ivan Tavčar, b. d.).

Po opravljeni maturi se v jeseni vpisal na dunajsko univerzo študirati pravo. Na Dunaju se je seznanil z modernimi književnimi tokovi in drugimi klasiki svetovne književnosti od antike naprej. Začel je pisati za Slovenski narod. Med študijem je odslužil enoletni vojaški rok. Zadnje semestre študija je prejemal Knafljevo štipendijo (Kos, 1987).

1875 se je vrnil na Kranjsko in se 1. septembra zaposlil kot koncipient (odvetniški pripravnik) pri odvetniku Robertu Schreyu. Od januarja 1877 dalje je bil odvetniški pripravnik pri pisatelju in odvetniku dr. Janezu Mencingerju v Kranju, kjer je bil tudi tajnik bralnega društva. Proti koncu leta je postal doktor prava in s tem končal študij (Kos, 1987).

Leta 1880 se je vrnil v Ljubljano, kjer je ostal do smrti. Tu je leta 1884 odprl lastno odvetniško pisarno. V letih od 1886 do 1902 je predsednikoval Dramatičnemu društvu. Politično kariero je začel v kranjskem deželnem zboru, kjer je skupaj s političnim sopotnikom Ivanom Hribarjem sestavljal jedro radikalne skupine liberalnega tabora. Nekaj časa je urejal tudi strankino glasilo Slovenski narod. V letih 1901 do 1907 je bil državnozborni poslanec, od leta 1911 do 1921 je bil tudi ljubljanski župan. V Narodni vladi SHS je bil poverjenik za prehrano (Ivan Tavčar, b. d.).

Poročen je bil s Franjo Tavčar (rojena Košenini), ki je bila med pomembnejšimi osebnostmi tedanjega slovenskega ženskega gibanja. Tudi zaradi njenih spodbud je bil zelo dejaven v številnih narodnih društvih; med drugim je postal tudi predsednik Kluba slovenskih biciklistov, prve slovenske kolesarske organizacije. V zadnjih letih svojega življenja je opustil javno delovanje zaradi bolezni. Nekaj časa je bil predsednik

Narodne čitalnice v Kranju in ljubljanskega Sokola. Bil je ustanovitelj Pisateljskega podpornega društva in večletni pravni zastopnik. Leta 1889 je bil soustanovitelj društva Pravniki, leta 1904 pa Društva slovenskih književnikov in časnikarjev. Leta 1921 je bil izvoljen za častnega meščana Ljubljane, pred tem tudi v Celju, Kamniku, Kranju, Krškem in Šoštanju. Vedno se je rad vračal v domačo Poljansko dolino, kjer si je leta 1893 kupil posestvo s kmečkim dvorcem Visoko. Umrl je v Ljubljani, pokopan pa je v kapeli nad visoško graščino (Ivan Tavčar, b. d.).

Slika 1: Visoko

Vir: Lastni, 2019

Slika 2: Kapelica na Visokem

Vir: Lastni, 2019

Slika 3: Ivan in Franja Tavčar

Vir: Ivan Tavčar, b. d.

Najznačilnejši spisi Ivana Tavčarja so:

Tabela 1: Dela Ivana Tavčarja

1876	Ivan Slavej
1876	Med gorami
1881	Otrok in struga
1883	Vita vitae meae
1884	Mrtva srca
1889	Grajski pisar
1894	V zali
1905	Izza kongresa
1917	Cvetje v jeseni
1919	Visoška kronika

Vir: Kos (1992, str. 187)

Podobno kot denimo Kersnik je Tavčar izrazita osebnost slovenskega liberalizma. Pomembno mesto pri njem zavzemajo miselnosti in ideje nacionalizma, liberalizma in meščanske demokratičnosti. Njegova slovstvena usmerjenost pa po mnenju Kosa (1992) temelji na romantiki, od katere se je na določenih mestih oddaljil, vendar je z romantiko ostal povezan duhovno in estetsko. Res je kasneje sprejel elemente realističnega pripovedništva, vendar je pri prikazovanju človekove duhovnosti ostal zvest romantičnemu načinu pisanja. Z romanom Visoška kronika je »dal Slovencem prvi zares dognani, idejno in estetsko izoblikovani roman z višjo duhovno podlago.« (Kos, 1992, str. 189).

2.2 Obdobje, v katerem je deloval Ivan Tavčar

Obdobje, v katerem je deloval Ivan Tavčar, v osnovni šoli poimenujemo realizem. Janko Kos je v knjigi Pregled slovenske književnosti to obdobje poimenoval obdobje med romantiko in realizmom in ga omejil z letnicama 1848 in 1899 in dodaja, da se je drugod v Evropi v tem obdobju realizem razbohotil, prav tako pa sta se razvijala

dekadenca in simbolizem, medtem ko je bilo v našem slovstvu to obdobje, ko smo desetletje zaostajali za evropskimi tokovi. Prvo polovico, do leta 1881, so prepletale smeri razsvetljenstva ter predromantike z romantiko in ta del poimenuje romantični realizem. Po letu 1881 pa se zlasti v pripovedništvu začne večji razmak realizma, kar po mnenju Kosa zasledimo tudi pri Tavčarju. Obdobje se zaključi leta 1899 (Kos, 1992).

2.3 Čarovništvo na Slovenskem

Čarovniški procesi na ozemlju Slovenije so potekali predvsem na Kranjskem (ozemlje današnje Gorenjske, Notranjske, Dolenjske) in na Štajerskem. Prvi znani proces se je zgodil leta 1427 proti Veroniki Deseniški. Obtožena je bila, da je začarala sina celjskega grofa Hermana II., da jo je poročil in da je s pomočjo čarovniških veščin stregla po življenju tudi Hermanu II. To ni bil tipičen čarovniški proces, saj je bila obtožena zaradi pomanjkanja dokazov oproščena (Skok & Polšak, 2016).

Najhujša preganjanja pa so bila v drugi polovici 17. stoletja. Odločilen vpliv na prenehanje čarovniških procesov so imele reforme vladarice Marije Terezije. Leta 1740 je zahtevala, da vse čarovniške procese v habsburških dednih deželah predložijo v njeno osebno odločitev. V tem obdobju so se čarovniški procesi tudi končali, čeprav je kazenski zakon Marije Terezije iz leta 1768 še omenjal čarovništvo kot kaznivo dejanje (Čarovniški procesi, b. d.).

Med žrtvami so nedvomno močno prevladovale ženske, vendar moški iz teh procesov niso bili izključeni. Na Slovenskem je bilo med obsojenimi 68 odstotkov žensk, 12 odstotkov moških, spol drugih žrtev pa v sodnih spisih ni naveden. Različni strokovnjaki že leta iščejo odgovor na vaše vprašanje, zakaj so prevladovale ženske. Eno od mnenj, ki se je danes uveljavilo, je, da je bilo zaradi demografskega padca potrebno povečanje števila aktivnega prebivalstva in s tem se je pojavila tudi potreba iztrebiti starodavna znanja o kontracepciji, ki so jih ohranjale zeliščarice in babice (Murn, 2010).

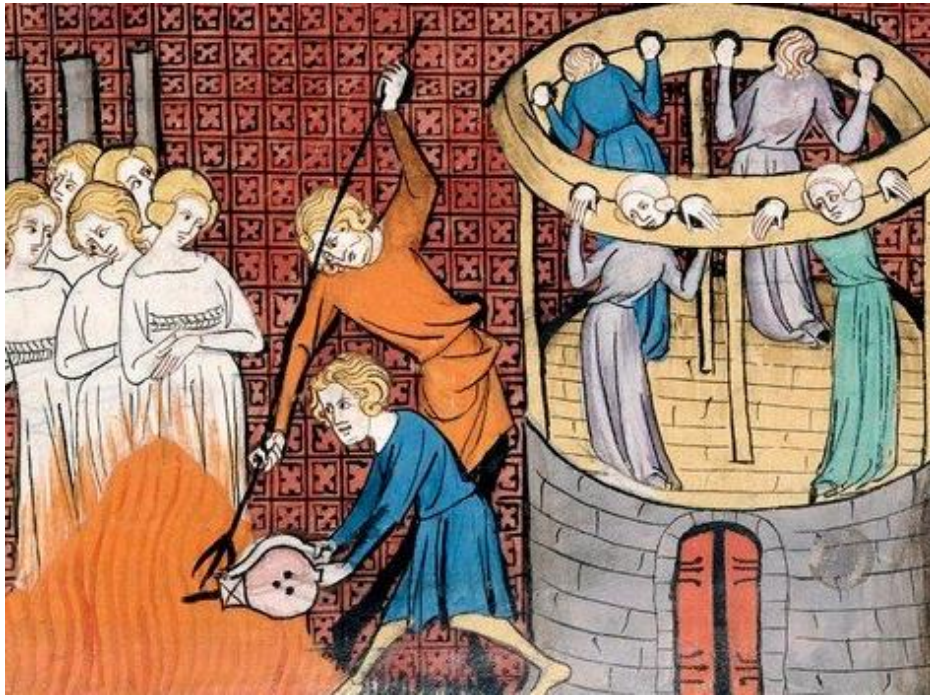
Sam proces je vodil krvni sodnik, ki je moral biti vedno osebno prisoten. Izvajal se je za zaprtimi vrati s prisedniki, bil je inkvizitoren (izhajal pa je iz domneve krivde, obtožena oseba ni imela možnosti obrambe), trajal pa je lahko več dni. V procesu so iskali čarovniška znamenja, kot so na primer kožna znamenja ali bradavice ter razni kožni izrastki. Uporabljali so tudi različne mučilne metode (npr. stol s konicami na

sedalu). Zaradi hudega mučenja so obtoženci dejanje običajno hitro priznali, priznanje pa je bilo v čarovniških postopkih najpomembnejši dokaz. Obsojence so pogosto kaznovali s smrtjo (sežig na grmadi), v 18. stoletju pa so izrekli tudi milejše kazni (Košir & Volasko, 1995).

Mučenje in usmrtitve je po navadi izvajal rabelj. Najbolj pogoste mučilne metode in naprave (Skok & Polšak, 2016):

- Natezalnica – mučilna naprava sestavljena iz ravne deske, na katero so položili obsojenca, roke in noge pa so mu privezali z vrvjo, ki se je navijala na vreteno. Ko so vreteno začeli vrteti, so telo začeli raztezati in tako so lahko obsojencu izpahnili skoraj vse sklepe. V nekaterih inkvizitorskih poročilih lahko preberemo, da je bilo mogoče človeško telo z natezalnico "podaljšati" tudi do 30 cm.
- Železna ali nürnberška devica – izgleda kot nekakšen sarkofag ali omara, v podobi ženske, v kateri je bil prostor za enega človeka. Notranjost je bila opremljena s številnimi bodicami, med drugim sta bili v notranjosti tudi bodici, ki sta prebodli oči, da je obtoženi oslepel. Ko so napravo zaprli, so se bodice zarile v telo.
- Kolo – mučilni inštrument, na katerega so privezali obsojenca in mu nato lomili kosti, ga vrteli nad ognjem; priljubljeno v Španiji in Franciji.
- Klešče – klešče so uporabljali za različne namene; puljenje nohtov in zob, trganje dojke, trganje mesa od telesa.
- Puščanje krvi – verjeli so, da je mogoče moč čaravnice izničiti, če ji izpustijo kri. Po telesu so jim naredili zareze, obsojeni je tako izkrvavel.
- Heretikove vilice – dvostranske vilice s po dvema ostema na vsaki strani so zarili pod brado in ključnico, kar je obtožencu pustilo globoke rane. Vilice so odstranili, dokler obtoženi ni priznal čarovništva.

Najbolj znane čaravnice pri nas so: Veronika Deseniška, Agata Schwarzkobler in Uršula iz Slivnice. Zadnja čaravnica na Slovenskem je bila zažgana na Krškem leta 1714 (Murn, 2010).

Slika 4: Čarovništvo na Slovenskem

Vir: Pravljice.org, b. d.

2.4 Zakaj je Visoška kronika zgodovinski roman in kronika?

Roman je najboljše pripovedno delo v prozi. Ima številna poglavja, dogajanje je zapleteno in po navadi zajema daljše časovno obdobje. V njem nastopa množica književnih oseb, značaj osrednje pa se razvija v samem dogajanju romana. V romanu odsevajo medčloveški odnosi in družbene razsežnosti časa in kraja dogajanj (Avbar & Dolenc, 2018).

Za roman je značilno, da je razdeljen na poglavja, ki zajemajo daljše časovno obdobje in širok prostor. Dogajanje je zapleteno in razčlenjeno. Glavna oseba je prikazana v različnih situacijah, starostih in dogodkih. Ob njej spoznamo več oseb in dogodkov. V delu spoznamo medčloveške odnose in družbene razsežnosti kraja ter časa dogajanja. Po navadi so v romanu podane družinske, prostorske in časovne značilnosti. Glede na snov delimo viteške, pustolovske, zgodovinske, ljubezenske, kriminalne ... Po obliki pa so romani lahko pisemski, dnevniški, kroniški ... Romani so večinoma razvojni ali sintetični, kjer so dogodki opisani v enakem časovnem obdobju, kot so se zgodili. Lahko pa so tudi razpleteni ali analitični, kjer najprej spoznamo določeno situacijo,

razvoj, ki je do nje pripeljal, pa avtor predstavi naknadno ali postopoma (Honzak, 2017).

Kronikalni roman je vrsta zgodovinske pripovedi, v kateri avtor vzdržuje videz, da gre le za objavo resničnih zgodovinskih dokumentov. Kronike so različnih oblik, pogosto so podobne dnevnikom, pismom ipd.. Kronikalna pripoved je največkrat vložena pripoved, neobvezni okvir predstavlja največkrat poročilo o najdbi starih rokopisov, ki jih je dobil avtor (Honzak, 2017).

Visoško kroniko bi sicer lažje označili za nekakšen spominski oz. memoranski roman, saj Izidor Kalan visoške dogodke popisuje po svojih spominih šele ob koncu življenja. Za kroniko je namreč tipično sprotno zapisovanje dogodkov, ti pa so lahko včasih tudi monotoni in dolgočasni. Vsekakor je Visoška kronika zgodovinski roman, saj jo določajo tri zgodovinske teme; preganjanje čarovnic, preganjanje protestantov in 30-letna vojna. Poleg zgodovinske tematike pa je Tavčar veliko pozornosti namenil tudi domoljubju in ljubezni do zemlje, in sicer z izbiro kmečke snovi, s popisom lepote domačih krajev in jasnimi protinemškimi stališči (Podvšnik idr., 2009).

2.5 Na kratko o Visoški kroniki

Visoška kronika je zgrajena premišljeno: ima 14 poglavij in pripis. Ima simetrično dvodelno zgradbo. Prvih sedem poglavij je v znamenju osrednje osebnosti, Polikarpa, njegova zgodba je analitična in razlaga vzroke za trenutno stanje. Drugi del prav tako sestavlja sedem poglavij, osrednja oseba je Izidor. Pripoved o Izidorju je sintetična in poteka od vzroka k posledici. Delo je tako romantično kot tudi realistično. Sama forma kronike izhaja iz romantike. Nekateri literarni liki so bolj realistični, drugi bolj romantični oz. so skupek realističnih in romantičnih značilnosti. Polikarp je realističen lik, ker ima tako dobre kot slabe lastnosti, za razliko od matere Barbare, ki je idealizirana in je zato romantični lik. Veliko pa je romantičnih motivov, npr. skrivnostna preteklost, ciganska prerokba, skrivnostni in kontrastni dogodki, naključna srečanja po dolgih letih ipd. (Visoška kronika, b. d.).

Nekega dne je Izidor odšel z materjo v Škofjo Loko, kjer se je zagledal v samokres s svetlo okovanim kopitom. Zelo si ga je zaželel, a mu ga mati ni mogla kupiti, ker bi morala zanj dati beneški cekin, kar pa je za tedanje čase pomenilo pravo bogastvo. Ko sta se vrnila, je Izidor opazil odprta kletna vrata, ki so vodila v očetovo sobo oziroma

klet, ter vstopil brez pomisleka. Tam je na tleh našel beneški cekin, s katerim bi si lahko kupil samokres.

Nato je nenadoma v klet prišel oče in ga zgrabil za roko ter mu za kazen odsekal mezinca na roki. Izidorja je tako bolelo, da je omedlel. Tega dejanja se kasneje Polikarp zelo kesa, zato je Izidorja takoj, ko je lahko, poslal stran od doma v Škofjo Loko, kjer se je izučil za kovača. Po treh letih se je Izidor vrnil domov, Jurija pa so tedaj poslali v Ljubljano, da bi se izučil pri jezuitih, a ga tudi ti pošljejo domov.

Oče je ukazal Izidorju, da naj gre v Davče k stricu ter naj se zmeni za ženitev s sestrično Margareto. Margareta je bila Izidorju zelo všeč in poroka je bila že skoraj pred vrati, ko je neke noči v hišo na Visokem vstopila stara beračica Pasaverica.

Prosila je za prenočišče, saj je vedela, da bo kmalu umrla, medtem pa povedala zgodbo Polikarpu in Izidorju o njenem izgubljenem možu, ki so ga našli ubitega blizu doma. Polikarp je tedaj ugotovil, da je ob koncu vojne sam ubil Pasaveričinega moža zaradi denarja, ki sta ga skupaj prinesla iz vojske. Pasaverica jima je tudi povedala, da ima doma vnukinjo Agato, ki bo ostala brez vseh. Naslednje jutro so našli Pasaverico mrtvo.

Polikarp je zbolel, Izidorju pa je naročil, naj sporoči Jeremiji Wulffingu, da je dota prenzka in da se ne bo poročil z Margareto. Na dan poroke se je Izidor sprl z nevestinima bratoma, ko sporoči vest in za kazen mora Izidor preživeti dve uri v kadi. K očetu pripelje Valentina, vnuka Felicijana Trubarja, ki je bil kaplan luteranske vere in je bil privržen Polikarp.

Ko je Valentin blagoslavljal očeta, je tačas na Visoko prišel župnik, da bi obiskal bolnika. Ko je vstopil v sobo, se je med obema duhovnikoma vnel prepir. Ob odhodu je župnik še rekel Izidorju, da bo luterana prijavil v Ljubljani, kar je Izidorja zelo potrlo, saj je bil goreč kristjan. Kasneje se je po dogovarjanju župnik le vdal in z Izidorjem sta se zmenila, da bo plačal za novo podobo v cerkvi.

Nato je Polikarp povedal Izidorju zgodbo o tem, kako je spoznal Lukeža in Jošta Scwarzkoblerja ter kako je ubil Jošta z lastnimi rokami, samo da bi se polastil vojne blagajne. Izidorju je naročil, naj poišče Agato in naj jo pripelje na Visoko ter jo poroči. Kmalu zatem je Polikarp umrl.

Izidor se je spomladi odpravil na pot po Agato in jo pripeljal na Visoko, kjer je živela z njimi kot član družine. V družino je prinesla življenje, veselje in živahnost. Vsem se je

v trenutku priljubila. Oba brata sta se zagledala v njo, a Agati je bil bolj všeč Jurij in Izidor je bil zaradi tega užaljen.

Nekega dne pa se je na Visokem pojavil Magdalenin brat Marks, ki je Izidorja prosil za službo in tega mu ni branil. Pri sosedovih se je razdirala preja in tam ni manjkal nobeden z Visokega, Marks pa si je tudi zaželel zaplesati z Agato. Ob koncu plesa jo je užalil in ona ga je zato udarila. Po tem dogodku je izginil.

Nato so spomladi na Visoko prišli grajski hlapci in odpeljali Agato v Loko ter nekaj tednov kasneje Izidorju sporočili, da so Agato obtožili čarovništva. Izidor pa je nemudoma odšel k novemu škofu Janezu Frančišku, da bi ga prosil za Agato. Povedal mu je, da on ne verjame v čarovnice in mu dal nasvet, kako naj reši Agato obsodbe, vendar Izidor namiga ni razumel.

V Loki se je že zbirala množica, ki je želela videti sojenje. Odločili so se, da jo bodo mučili, dokler ne bo priznala krivde. Takrat je na srečo prispelo škofovo pismo, v katerem je pisalo, da mora biti Agata preizkušena z vodo. Če bo kakor koli prišla iz vode živa, bo spoznana za nedolžno. Tako je Agata naslednji dan stopila v vodo in pri tem se je zmedla, zato jo je voda spodnesla.

V tistem trenutku pa je Jurij skočil k njej in jo rešil iz vode. Tačas je bil Izidor še vedno v dvomih, ali je Agata resnično čarovnica. Sodniki pa so že razsodili, ko se je pred njimi pojavila Margareta, ki je povedala resnico, da se je Marks ranil sam in so vse obtožbe proti njej zlagane. Še isto noč so se vrnil na Visoko.

Kasneje sta se Agata in Jurij poročila, Izidor pa jima je izročil obe kmetiji, sam pa je odšel v vojsko. Vrnil se je čez 11 let s hudo rano na prsih. Agata in Jurij sta ga sprejela in lepo skrbela zanj. Nekega dne je Izidor zaspal pod gozdom in ko se je zbudil, je bila ob njem Margareta. Ponudila mu je svojo pomoč in kmalu sta se tudi onadva poročila.

Roman se zaključuje s pripisom, v katerem Izidorjev sin Georgius navede, da je njegov oče umrl 20. decembra 1710. Šest let kasneje zaradi kuge umre tudi Jurij in njegova najstarejša hčerka. Kljub želji domačih, da bi se oženil z drugo Jurijevo hčerko, sam hoče posvetiti svoje življenje duhovniškemu poklicu.

3 PO SLEDEH VIŠOŠKE KRONIKE

V počastitev 100-letnice Visoške kronike smo na naši šoli pripravili dvodnevni tabor. Potekal je od 4. 10. 2019 do 5. 10. 2019. Bil je speljan v okviru t. i. sobotne šole za nadarjene, cilj pa je bil, da se učenci seznanijo s čarovništvom na Slovenskem, spoznajo življenje in delo Ivana Tavčarja ter spoznajo ozadje romana Visoška kronika in njegovo vsebino. Prvi dan smo Visoško kroniko spoznavali s pomočjo virov in literature, drugi dan pa smo se odpravili na izlet v Škofjo Loko. Vodička izleta nas je popeljala po poteh Agate Schwarzkobler.

3.1 Po poteh Agate Schwarzkobler

Pot, po kateri so Agato odpeljali do njenega sojenja pri sotočju rek Selške in Poljanske Sore, smo izkusile tudi same, in sicer na enodnevnem izletu v Visoko, ki smo se ga udeležili uspešni učenci 9. razredov. Dan pred obiskom Škofje Loke pa smo raziskovali življenje Agate in čarovništvo.

Tega dne smo se zgodaj zjutraj odpravili na našo malo dogodivščino. Pripeljali smo se vse do Škofjeloškega gradu, kjer je bila Agata do sojenja zaprta v srednjem stolpu, kamor so velikokrat zapirali nedolžne zapornike. Danes so od njega ostali samo še temelji. Podrle so ga nune, ko so prenavljale grad in ga sebi v prid želele spremeniti v dekliško šolo.

Slika 5: Škofjeloški grad z ostanki temelja stolpa

Vir: Lastni, 2019

Agata je bila obtožena čarovništva, saj je na plesu zavrnila Marksa Wulffinga. V gradu smo si ogledali razstavo o Škofji Loki in Ivanu Tavčarju.

Slika 6: Škofja Loka nekoč

Vir: Lastni, 2019

Po razstavi nas je kustosinja popeljala po poteh Agate. Na dan sojenja so Agato odpeljali do mestnega trga, kjer smo se ustavili in videli Poljanska mestna vrata. Na trgu se je tistega dne odvijala cerkvena poroka.

Slika 7: Škofja Loka danes

Vir: Lastni, 2019

Slika 8: Za obzidjem

Vir: Lastni, 2019

Slika 9: Agatina pot

Vir: Lastni, 2019

Slika 10: Hiša, v kateri je bila Agata
zaprta pred sojenjem

Vir: Lastni, 2019

Slika 11: Dvorišče hiše, v kateri
je bila Agata zaprta

Vir: Lastni, 2019

Slika 12: Selška mestna vrata

Vir: Lastni, 2019

Agato so nato odpeljali po klancu do Spodnjega trga, mimo grabna. Ko so Agato pripeljali do sotočja Selške in Poljanske Sore, se je tam zbrala množica ljudi. Starejši so s sabo pripeljali tudi svoje otroke. Na sredini je bil oder, na katerem je morala sedeti Agata. Agato so vprašali, ali je čarovnica in je zanikala. Nato so se odločili, da na njej poskusijo test z vodo in če ostane živa, ni čarovnica.

Slika 13: Na sotočju

Vir: Lastni, 2019

Slika 14: Dereča Sora

Vir: Lastni, 2019

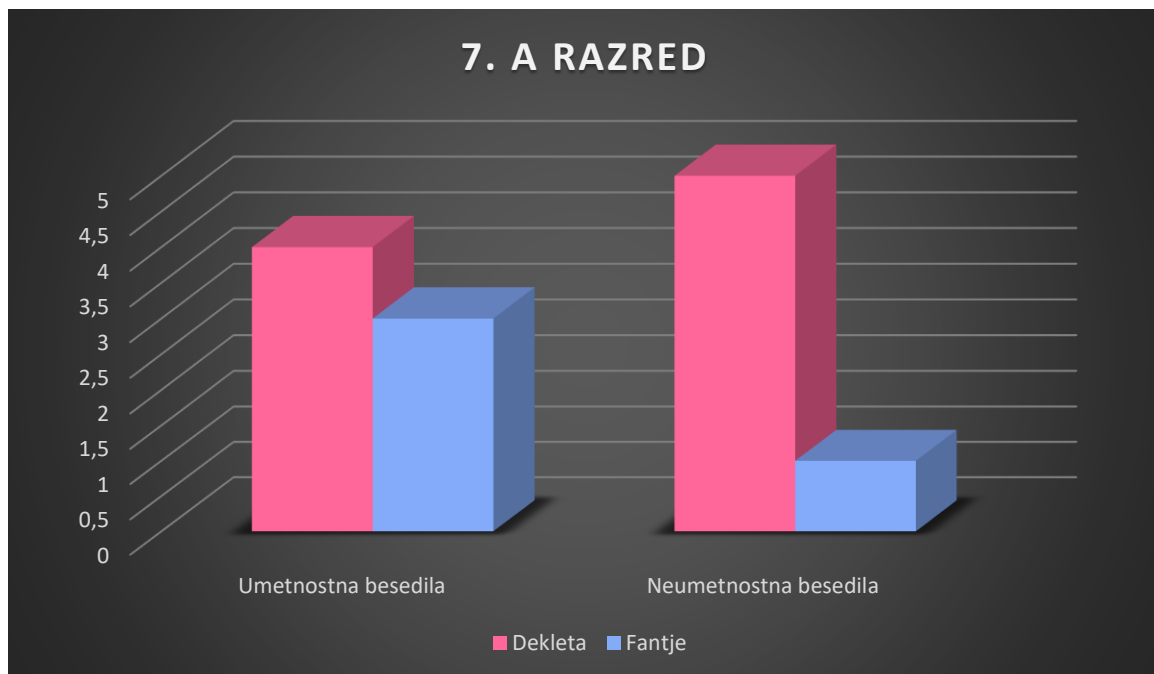
Agata je morala skočiti v reko ter preplavati do drugega bregu reke. Če bi bila čarovnica, bi jo voda premagala. Ko je Agata zašla v reko, se je zaradi toka začela utapljati, kar je videl tudi Izidorjev mlajši brat Jurij in skočil za njo v reko. Z Agato je preplaval reko ter jo privlekel na površje. Tako so vsi spoznali, da Agata ni čarovnica in Jurij jim je povedal, da čarovnice ne obstajajo. Po razsodbi je na mesto sojenja prišla tudi Margareta in povedala, da je njen brat Marks lagal o Agati. Agata je nato več dni ležala bolna in premražena v postelji, Izidor pa si je očital, da je verjel neumnemu Marksu in Agate ni zaščitil. Tu se naš voden sprehod po Agatini poti konča.

4 VISOŠKA KRONIKA V OSNOVNI ŠOLI

4.1 Kaj želijo učenci

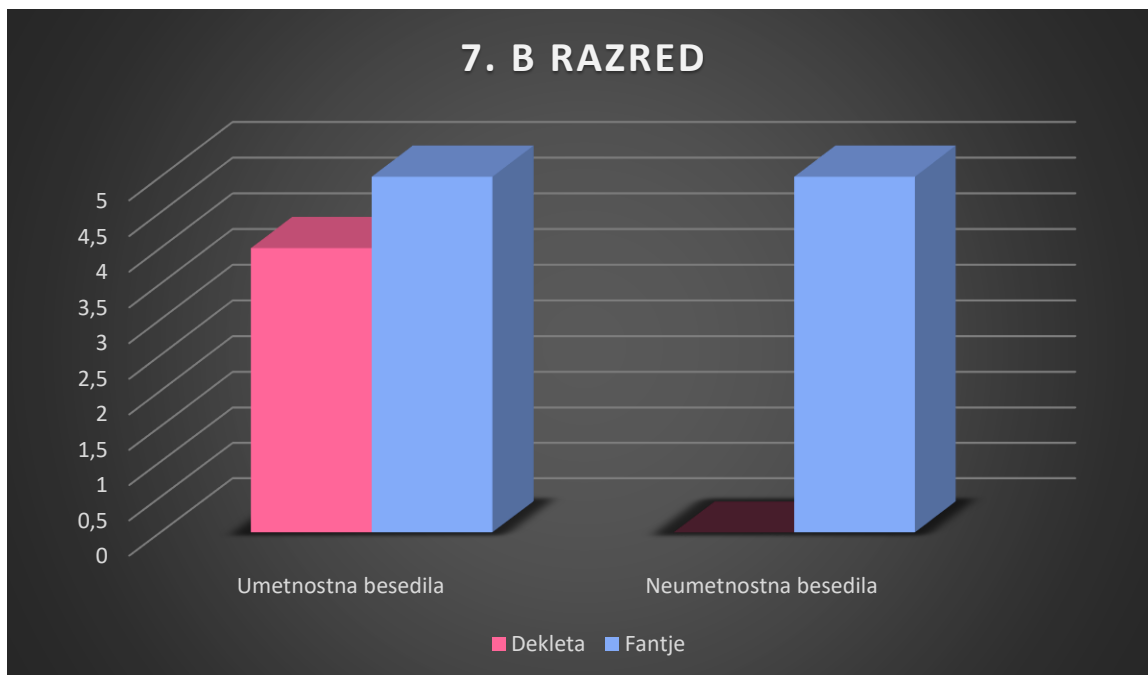
Na naši šoli smo navajeni, da pri pouku, še posebej pri obravnavanju umetnostnih besedil, ne sledimo klasičnemu pouku. Kljub temu smo se odločile raziskati, kaj je učencem zadnje triade pri pouku književnosti najbolj privlačno. Izdelale smo anketo. Anketiranje smo izvedele januarja 2020. Anketirale smo 27 sedmošolcev, 33 osmošolcev in 37 devetošolcev. Rezultate ankete predstavljamo v nadaljevanju naloge.

4.2 Analiza ankete 7. razred

Graf 1: Katera oblika besedila ti je bližja?

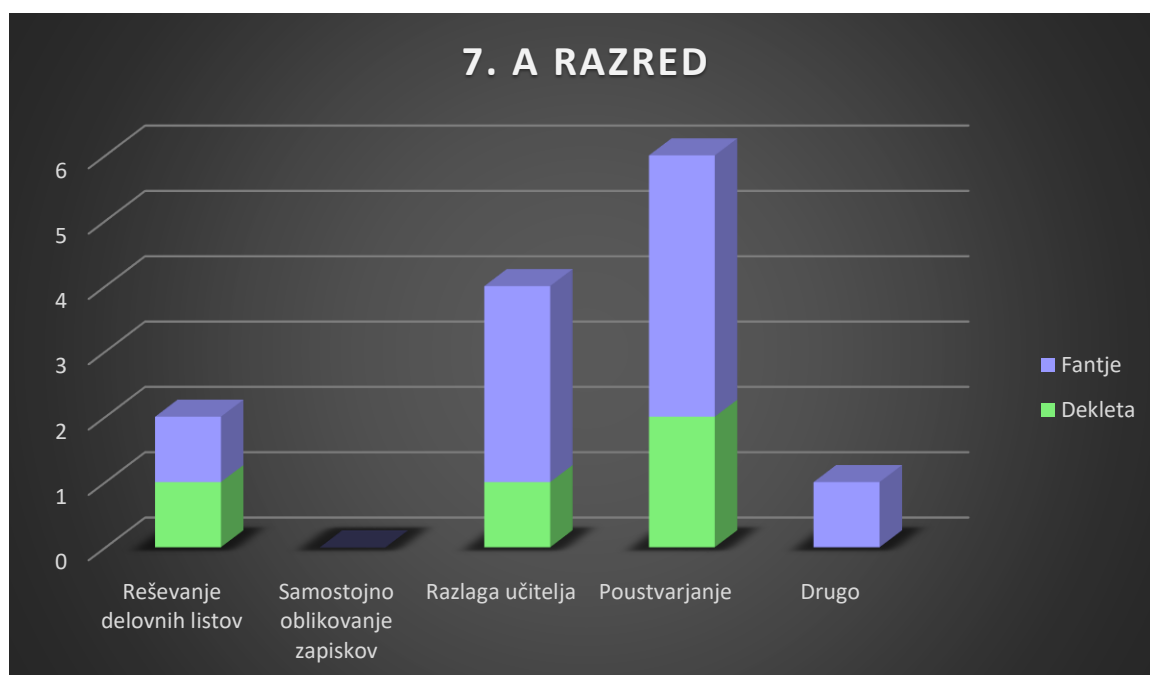
Vir: Lastni, 2020

Graf 2: Katera oblika besedila ti je bližja?

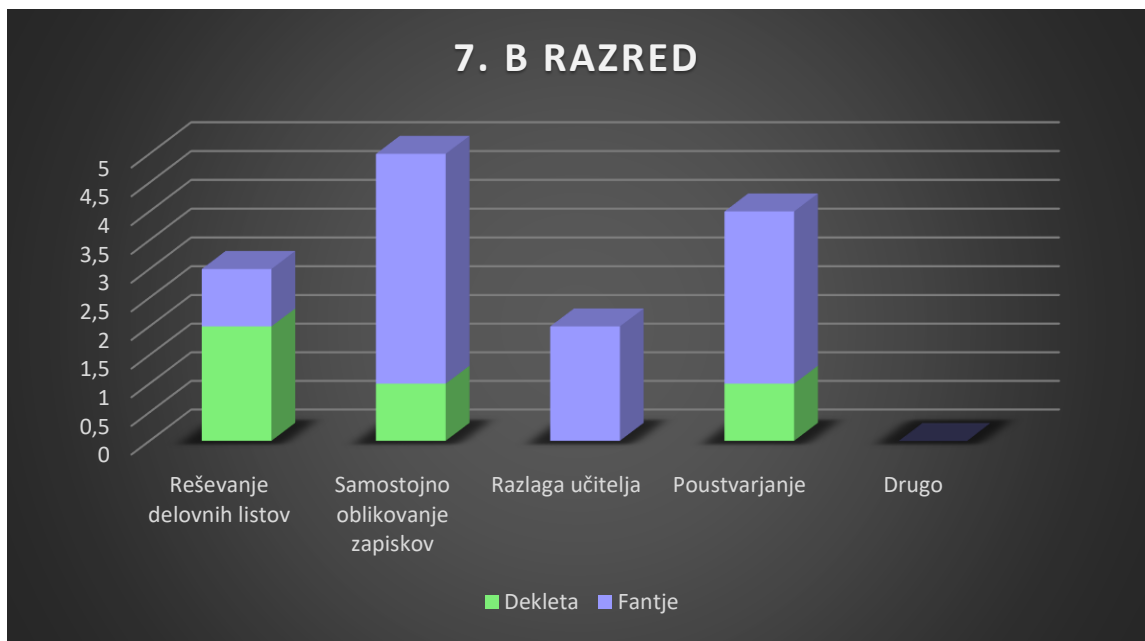
Vir: Lastni, 2020

Ugotovile smo, da dekleta v 7. a razredu raje obravnavajo neumetnostna besedila, medtem ko fantje raje obravnavajo umetnostna. V 7. b razredu vsa dekleta raje obravnavajo umetnostna besedila, medtem ko se je enako število fantov odločilo za obravnavo umetnostnih in neumetnostnih besedil.

Graf 3: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?

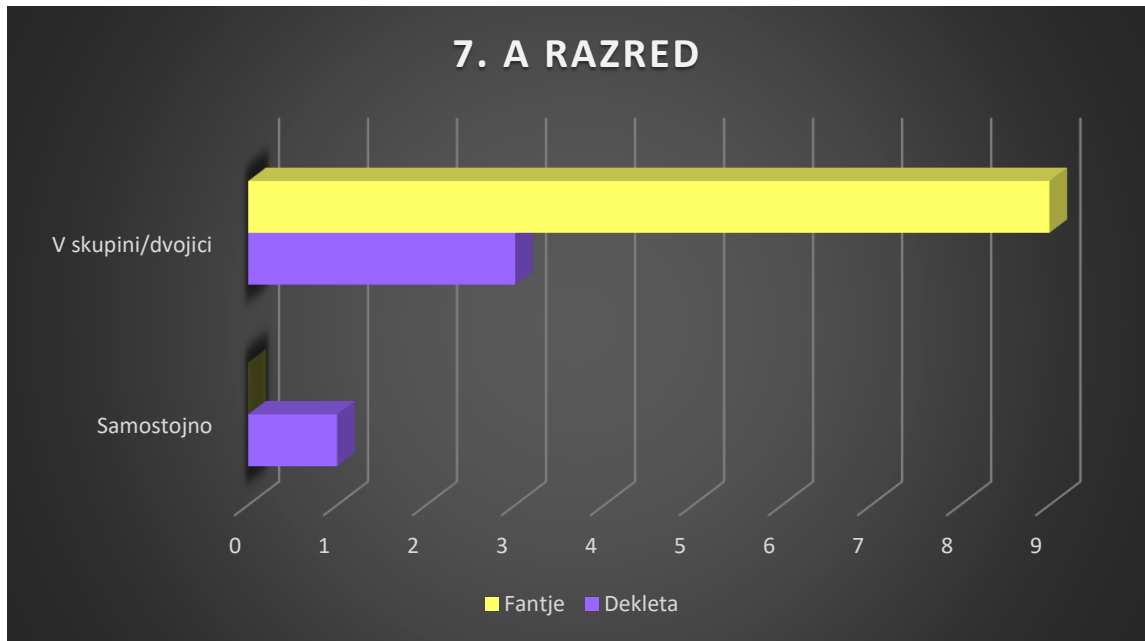
Vir: Lastni, 2020

Graf 4: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?

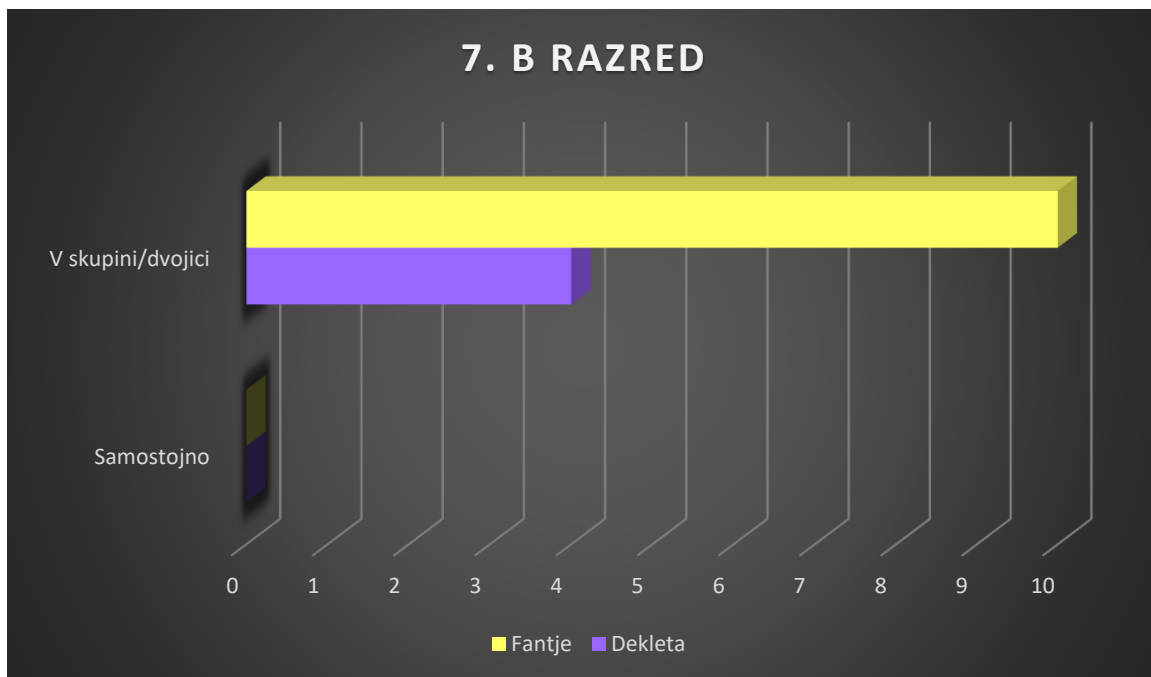
Vir: Lastni, 2020

S pomočjo ankete smo ugotovile, da v 7. a razredu večina učencev snov najraje obravnava s pomočjo poustvarjanja. Kar precej učencev se je odločilo tudi za razlago učitelja. V 7. b razredu večina učencev najraje obravnava snov s samostojnim oblikovanjem zapiskov, medtem ko se v 7. a razredu za to možnost ni odločil nobeden učenec. Rezultati so prikazani na grafih 3 in 4.

Graf 5: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v skupini/dvojici?

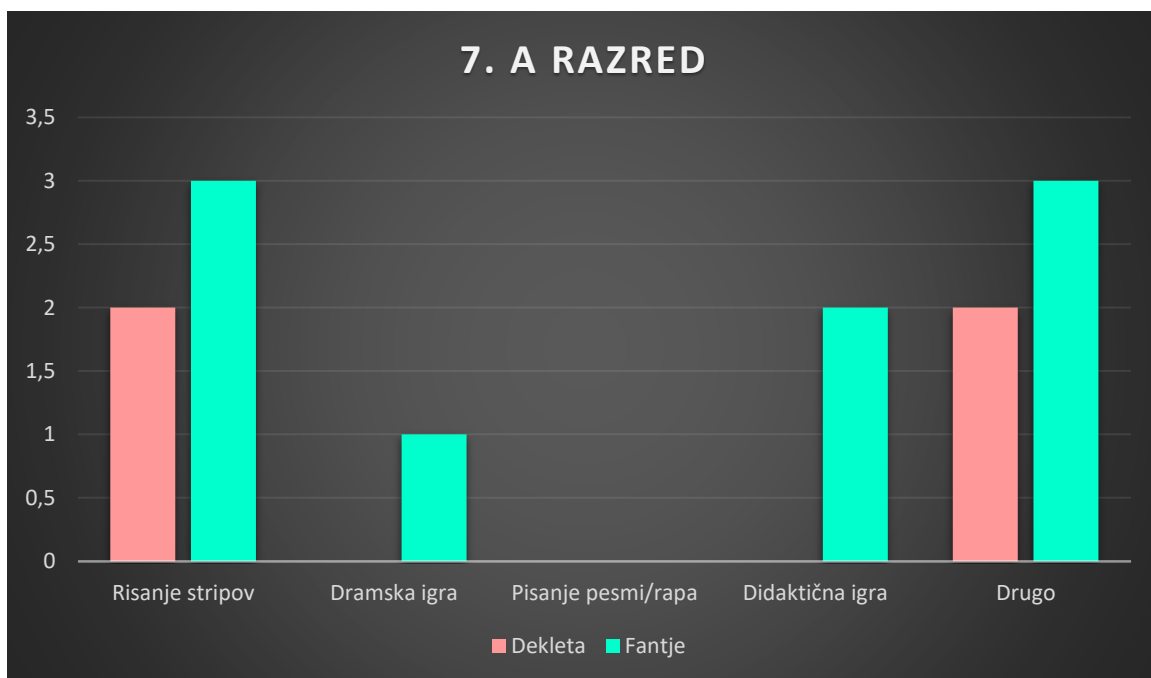
Vir: Lastni, 2020

Graf 6: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v skupini/dvojici?

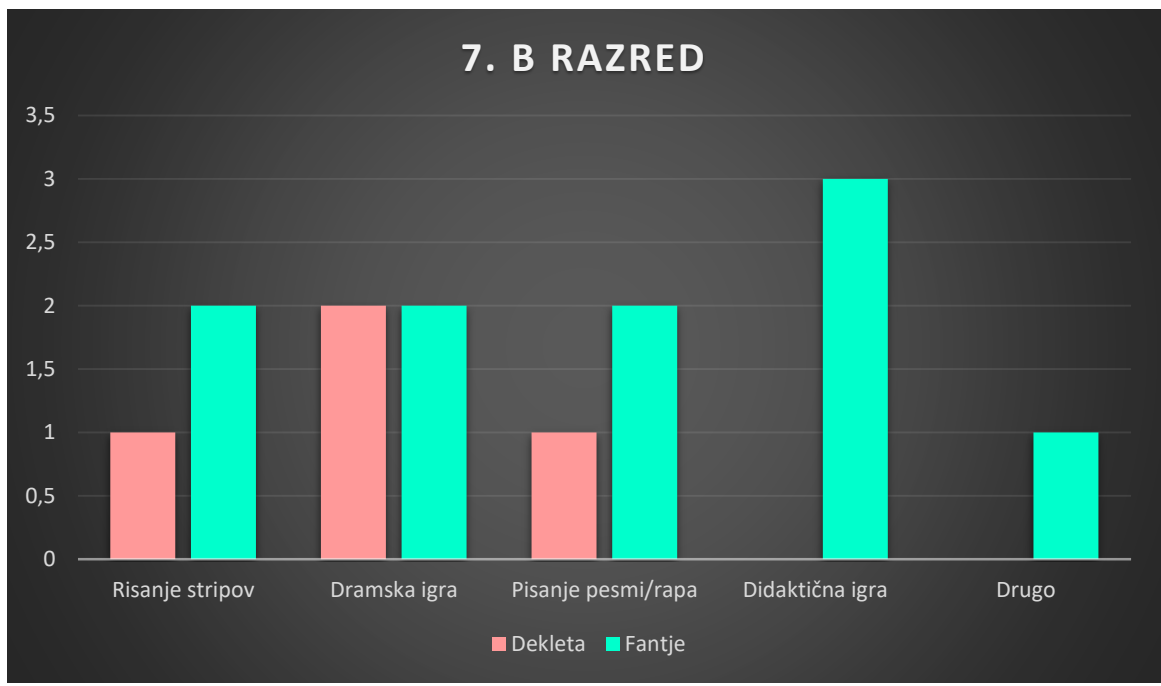
Vir: Lastni, 2020

Anketa je pokazala tudi to, da učenci obeh razredov raje obravnavajo snov tako, da sodelujejo, torej v skupini oz. dvojici. Samo eni sedmošolki je bližje obravnava besedila samostojno.

Graf 7: Na kakšen način najraje poustvarjaš?

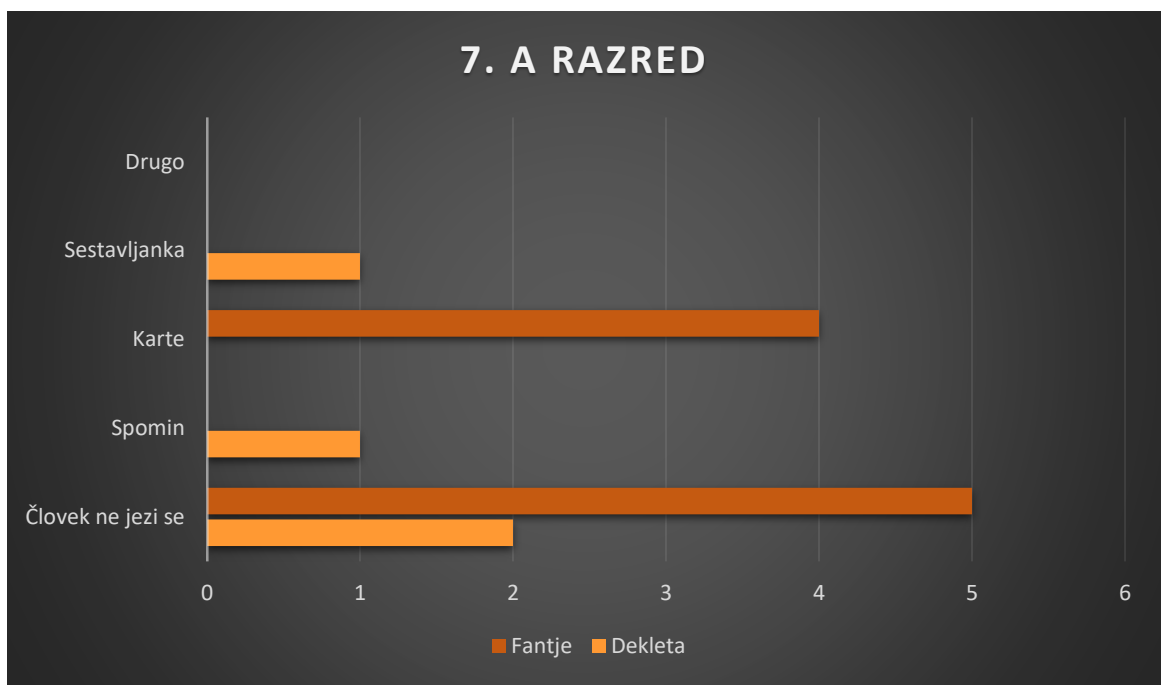
Vir: Lastni, 2020

Graf 8: Na kakšen način najraje poustvarjaš?

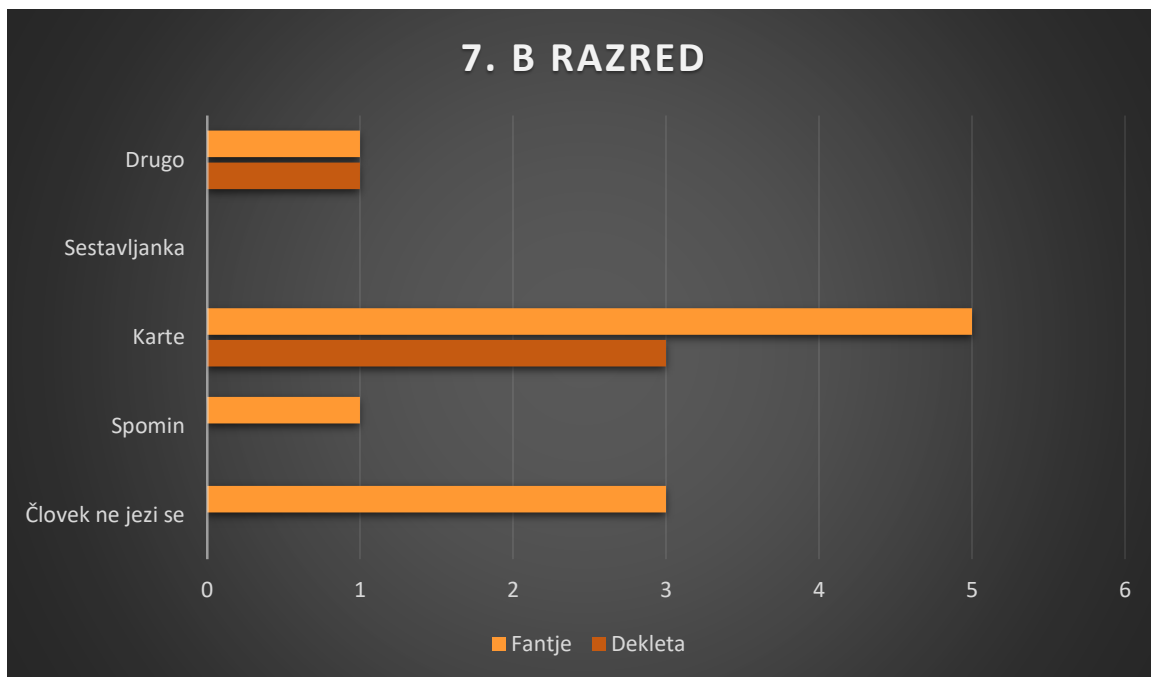
Vir: Lastni, 2020

Sedmošolci radi poustvarjajo na različne načine. Večina učencev v 7. a razredu se je odločila za risanje stripov in drugo. V 7. b razredu se je večina fantov odločila za didaktično igro, sledi dramska igra.

Graf 9: Katera didaktična igra ti je najljubša?

Vir: Lastni, 2020

Graf 10: Katera didaktična igra ti je najljubša?

Vir: Lastni, 2020

Ugotovile smo, da sta sedmošolcem najbližje predvsem dve didaktični igri, in sicer karte ter človek ne jezi se. Všeč jim je tudi spomin. Kot ostale didaktične igre imajo radi šah in igro resnice.

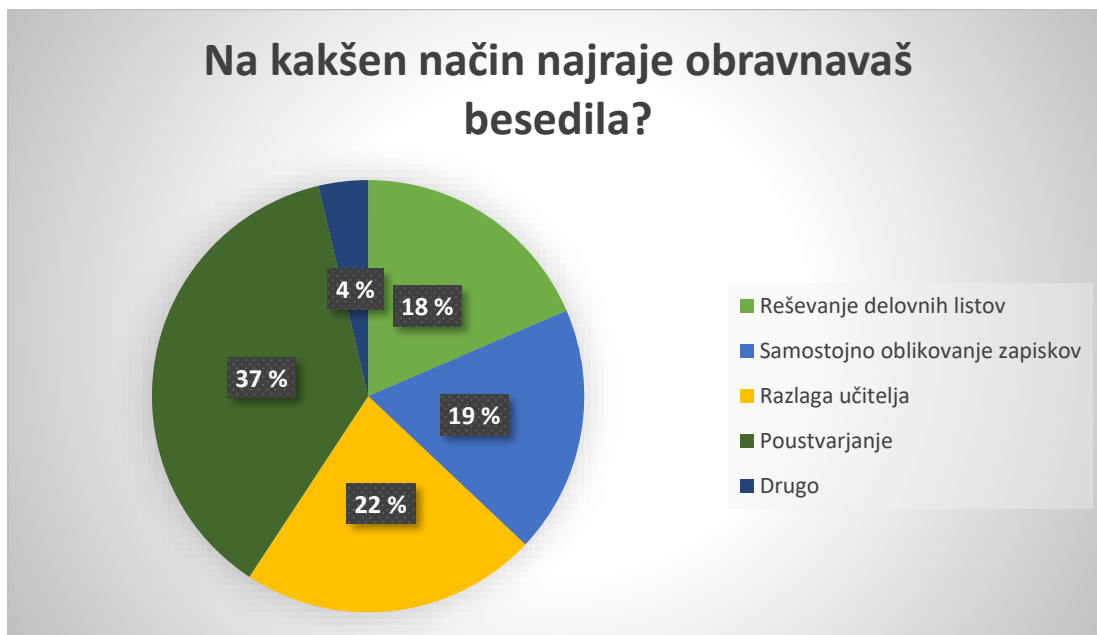
Vse rezultate smo tudi povzele in jih predstavljamo v nadaljevanju naloge.

Graf 11: Katera oblika besedila ti je bližja?

Vir: Lastni, 2020

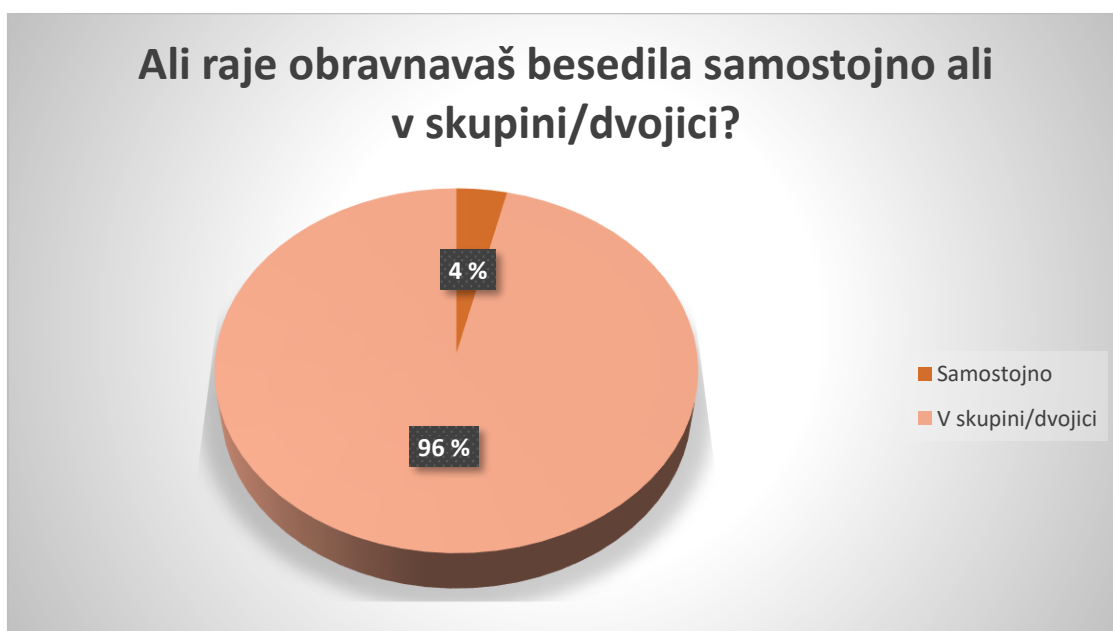
Največ učencev se je odločilo za obravnavo umetnostnih besedil, in sicer kar 16 učencev (59 %), za umetnostna besedila se je odločilo 11 učencev (41 %).

Graf 12: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?

Vir: Lastni, 2020

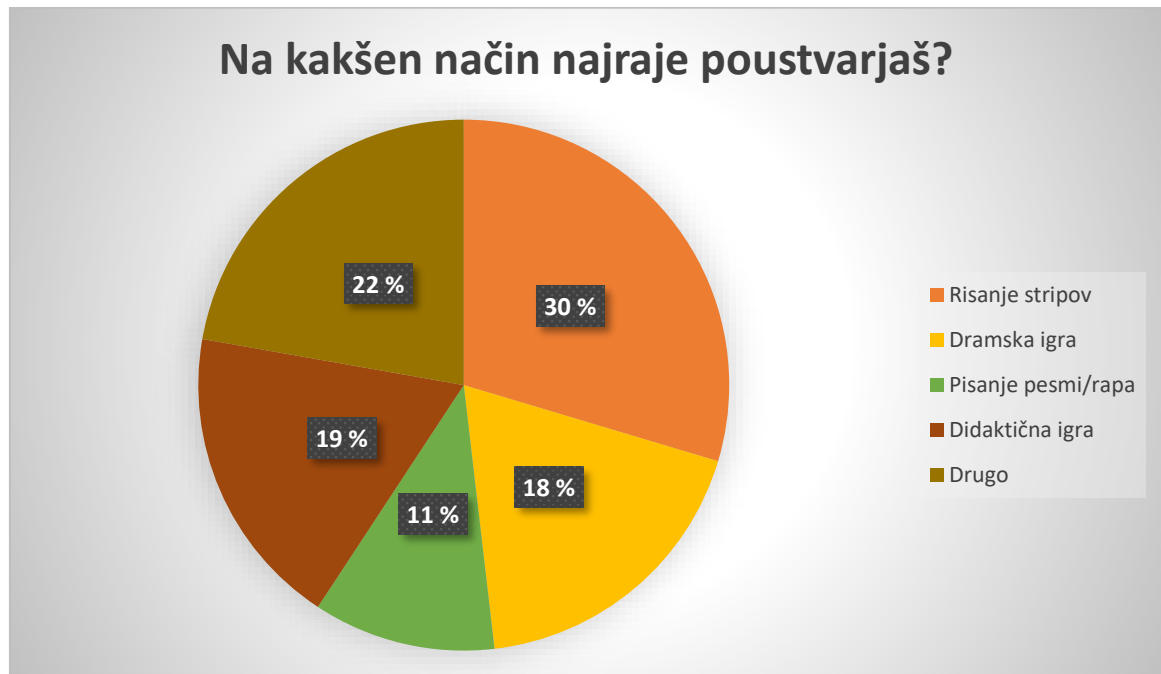
Največ učencev se je odločilo za poustvarjanje, 10 učencev oz. 37 %. Razlaga učitelja je blizu 22 % učencem, samostojno oblikovanje zapiskov 19 % in reševanje delovnih listov 18 % učencem.

Graf 13: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v skupini/dvojici?

Vir: Lastni, 2020

Samo eni sedmošolki, kar predstavlja 4 % učencev sedmih razredov, ustreza obravnava snovi samostojno.

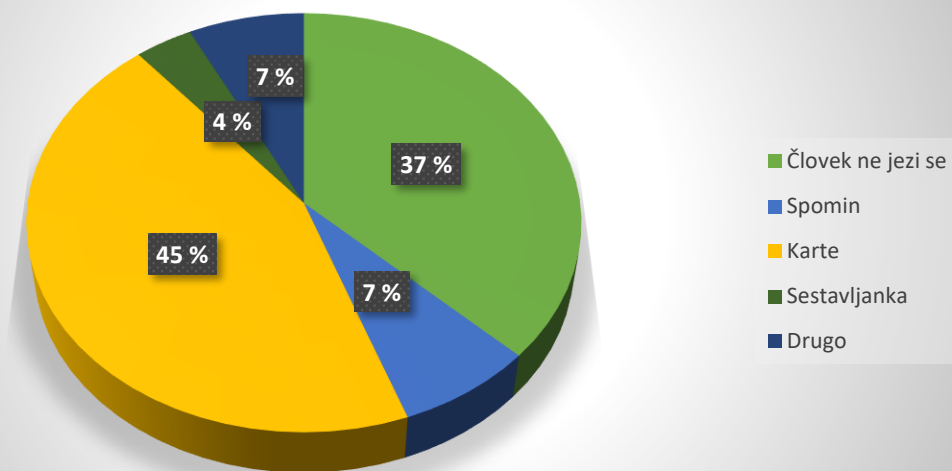

Graf 14: Na kakšen način najraje poustvarjaš?

Vir: Lastni, 2020

Učencem je najbolj blizu risanje stripov (8 učencev oz. 30 %) ter drugi načini poustvarjanja (22 %). 19 % in 18 % ima raje didaktične igre in dramsko igro. Najmanj jih rado piše pesmi oz. rap (11 % oz. 3 učenci).

Katera didaktična igra ti je najljubša?

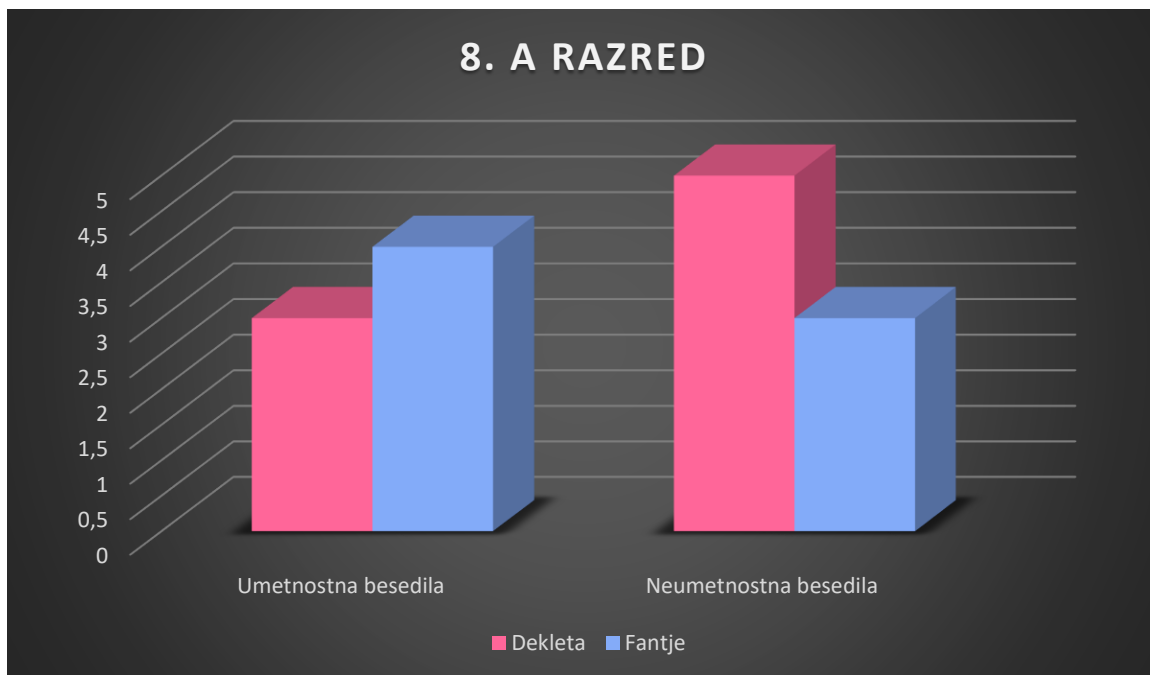

Graf 15: Katera didaktična igra ti je najljubša?

Vir: Lastni, 2020

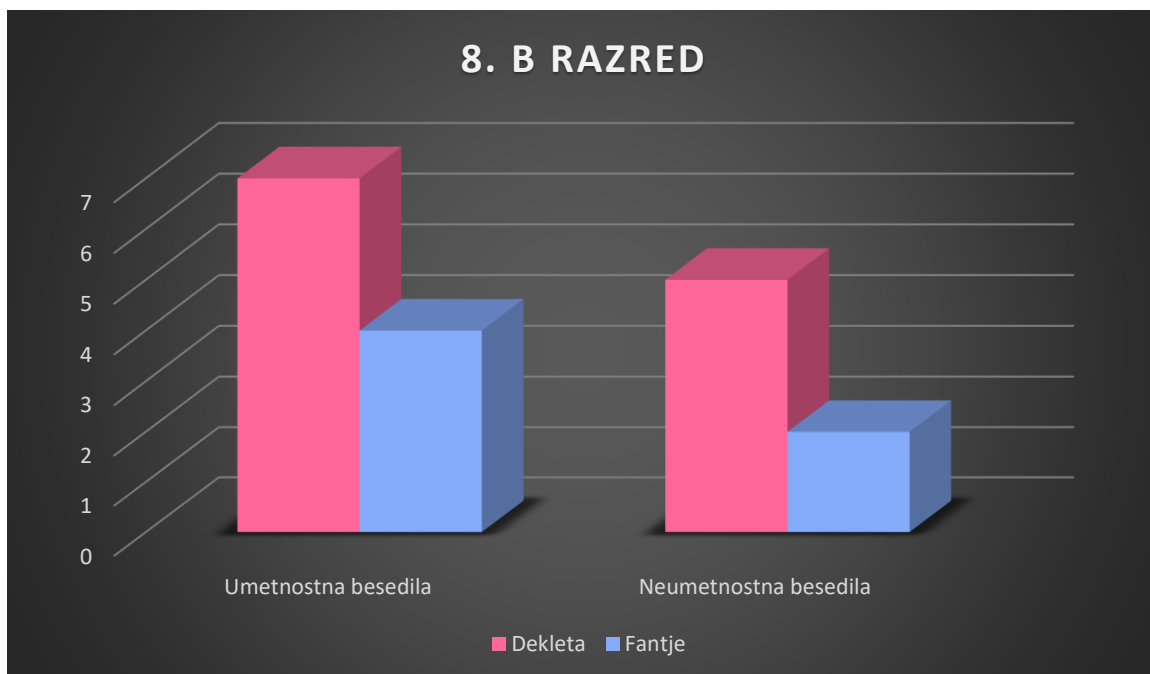
Učenci imajo najraje igro s kartami. Tako se je opredelilo 12 učencev oz. 45 % ter človek ne jezi se (10 učencev, kar predstavlja 37 %). Spomin in pa druge igre ima rado 7 % sedmošolcev. Najmanj jih ima rado sestavljanke (4 %).

4.3 Analiza ankete 8. razred

Graf 16: Katera oblika besedila ti je bližja?

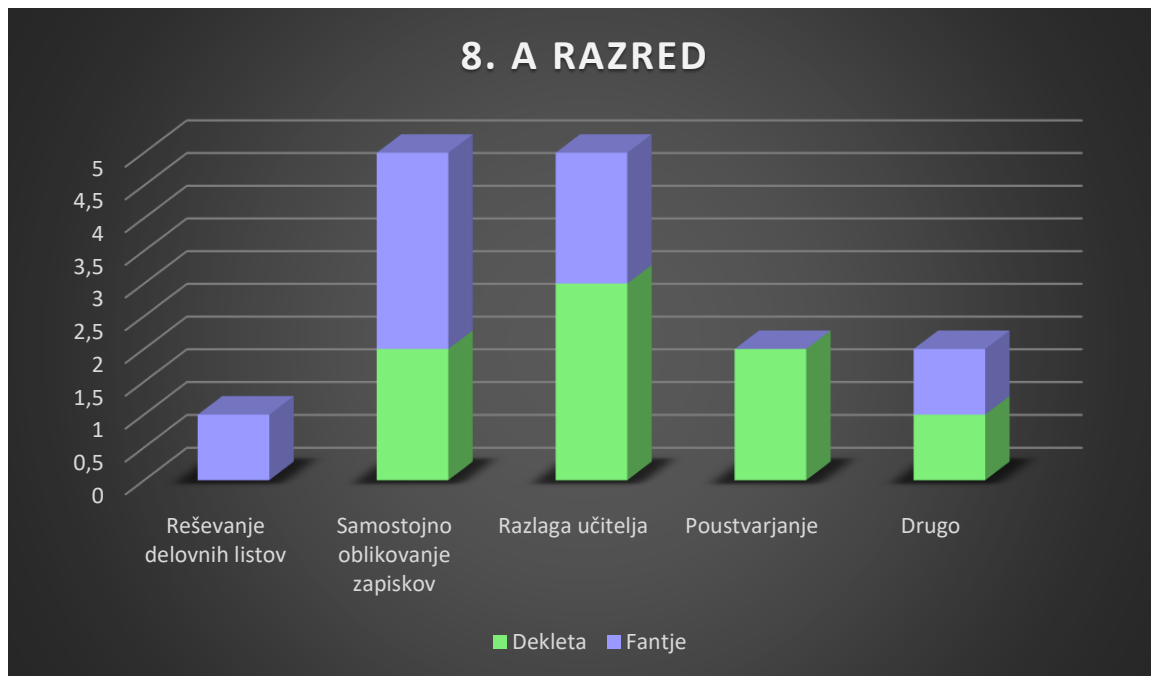
Vir: Lastni, 2020

Graf 17: Katera oblika besedila ti je bližja?

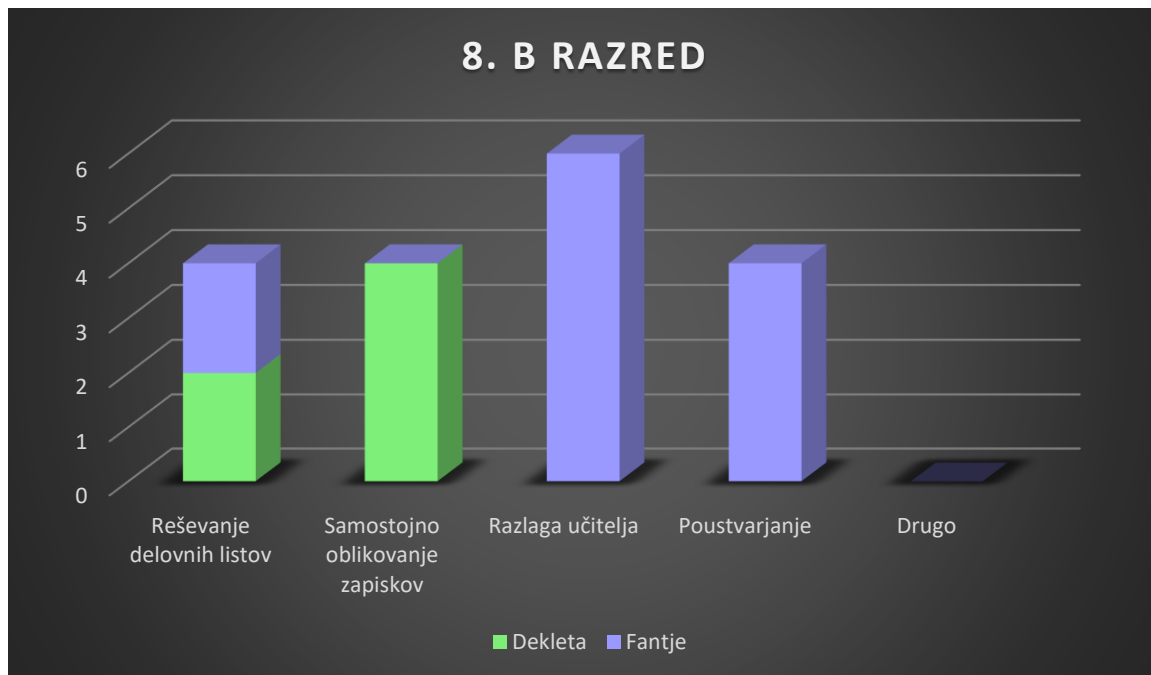
Vir: Lastni, 2020

Ugotovile smo, da v 8. a razredu večina deklet raje obravnava neumetnostna besedila, večina fantov pa umetnostna. V 8. b razredu pa večina tako deklet kot fantov raje obravnava neumetnostna besedila.

Graf 18: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?

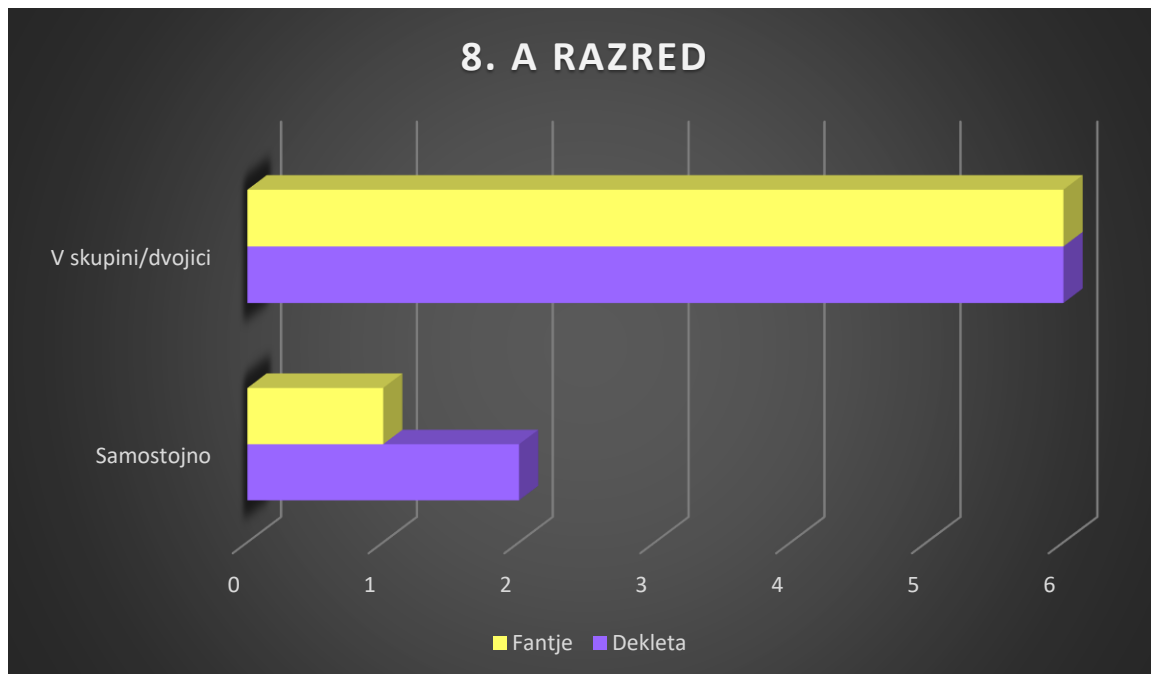
Vir: Lastni, 2020

Graf 19: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?

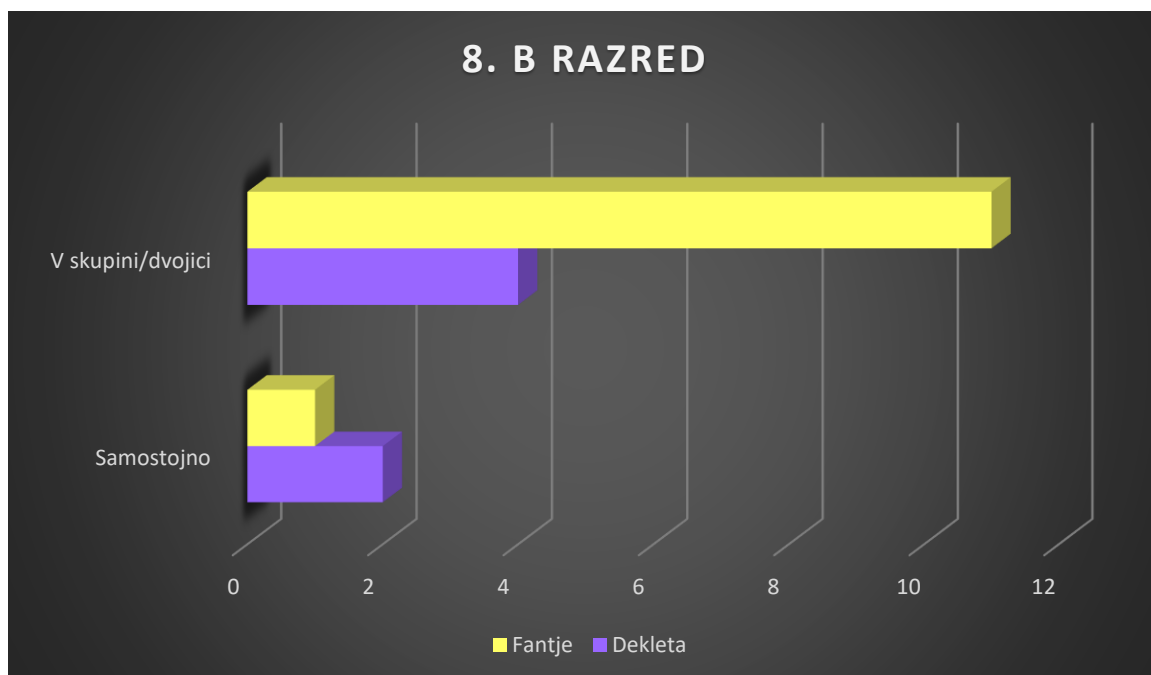
Vir: Lastni, 2020

Rezultati so pokazali, da največ deklet v 8. a razredu besedila najraje obravnava s pomočjo razlage učitelja, največ fantov pa s pomočjo samostojnega oblikovanja zapiskov. V 8. b razredu večina deklet besedila obravnava s pomočjo samostojnega oblikovanja zapiskov, medtem ko fantje raje poslušajo razlago učitelja.

Graf 20: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v skupini/dvojici?

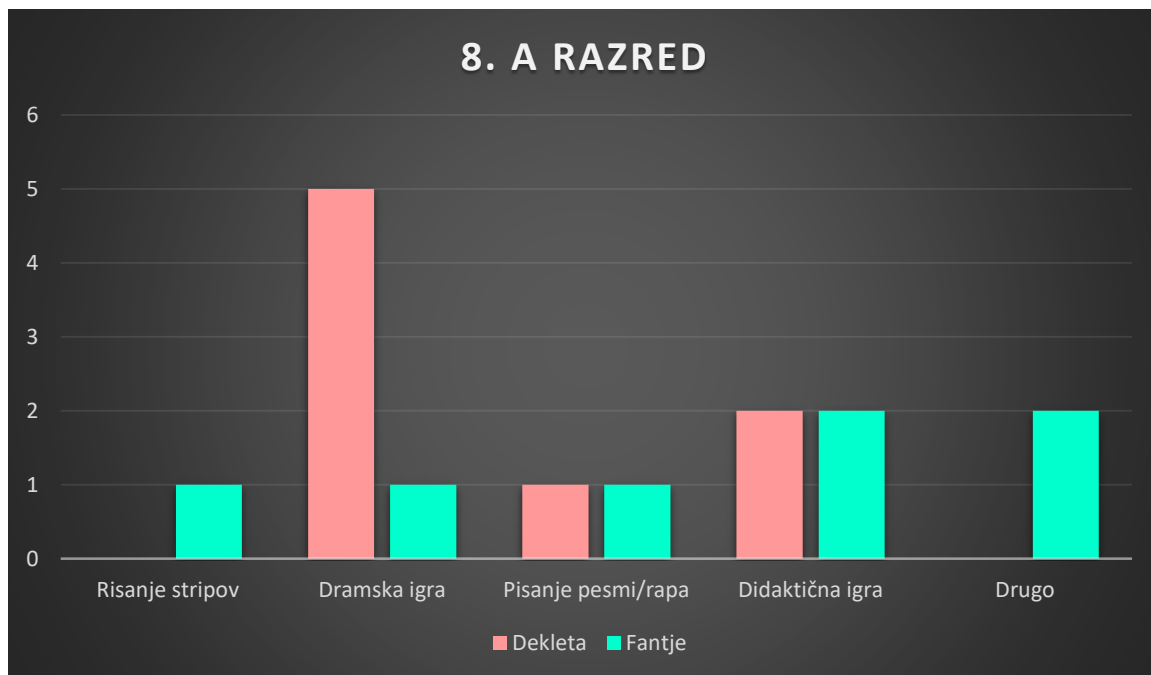
Vir: Lastni, 2020

Graf 21: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v skupini/dvojici?

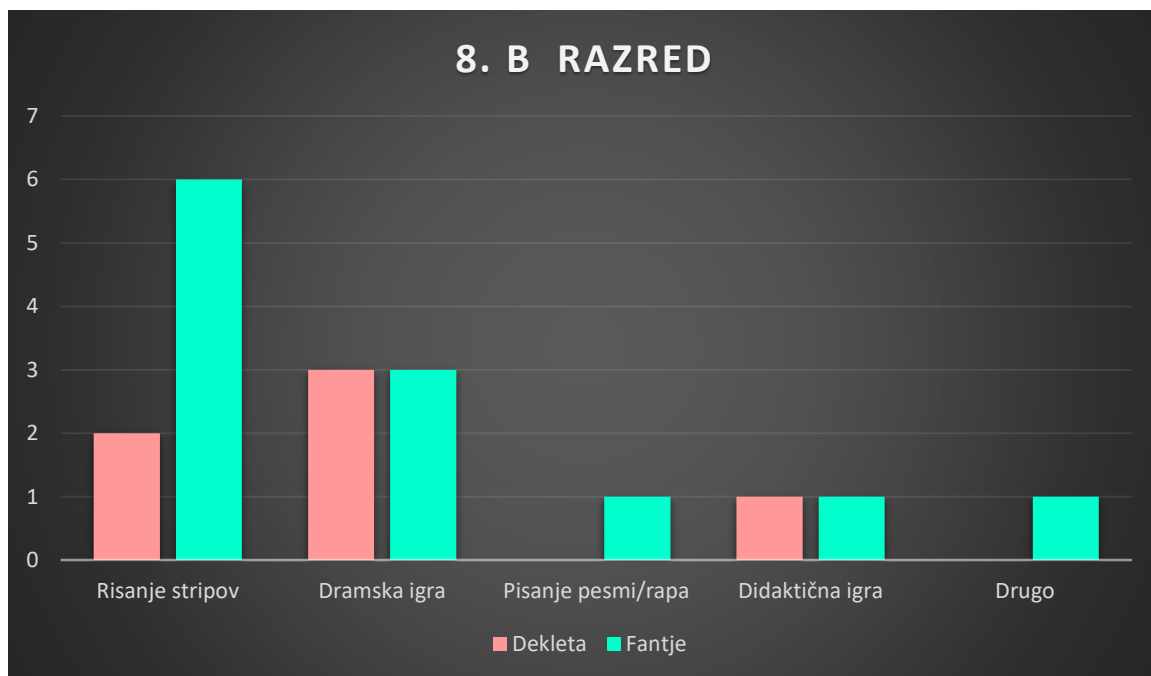
Vir: Lastni, 2020

V 8. a razredu večina učencev besedila raje obravnava v skupini oz. dvojici. Prav tako je v 8. b razredu, le da prevladuje delež fantov.

Graf 22: Na kakšen način najraje poustvarjaš?

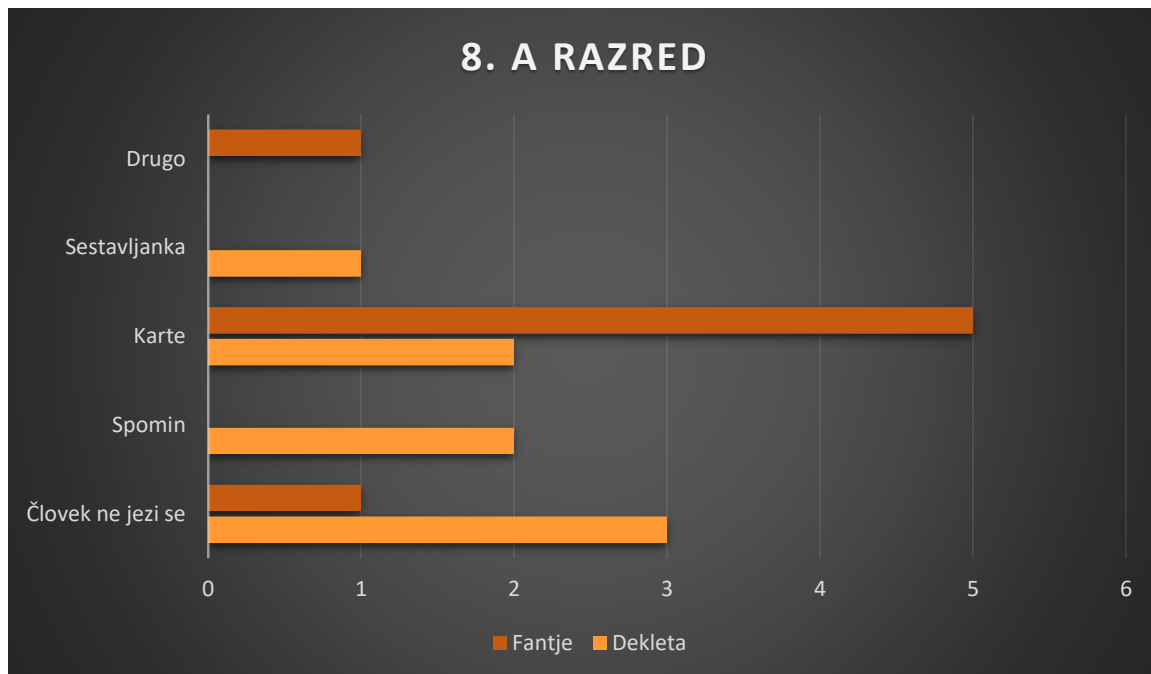
Vir: Lastni, 2020

Graf 23: Na kakšen način najraje poustvarjaš?

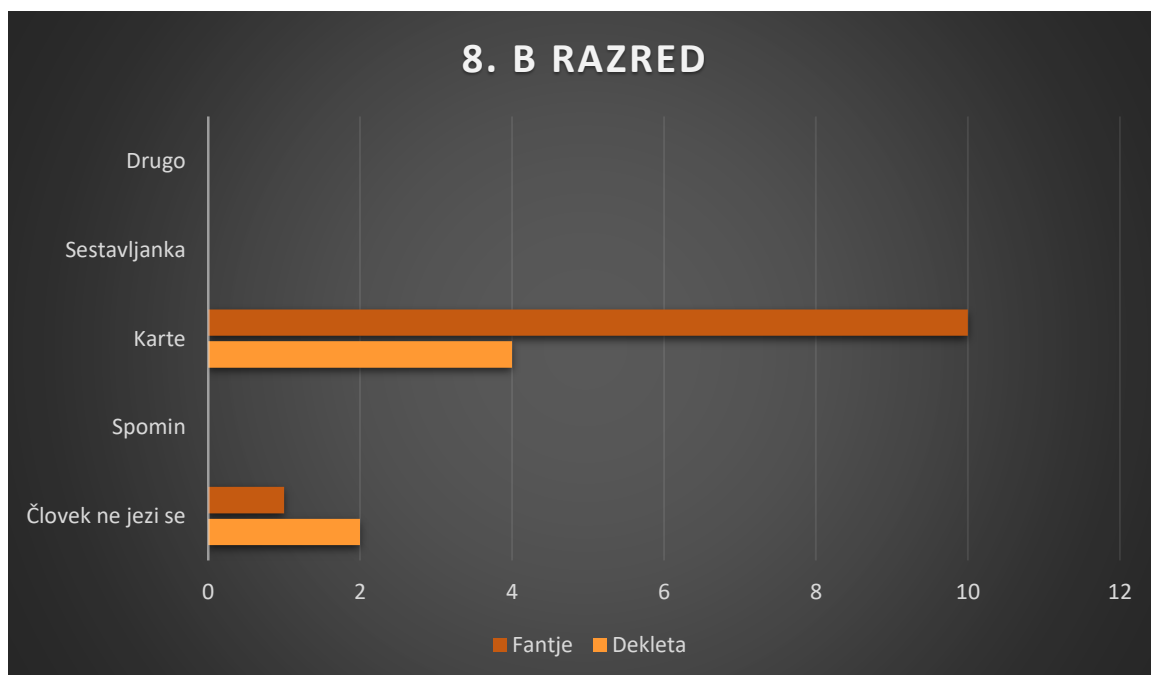
Vir: Lastni, 2020

V 8. a razredu največ deklet rado poustvarja s pomočjo dramske igre. Pri fantih pa enako število učencev in učenk najraje poustvarja z didaktičnimi igrami in drugimi načini poustvarjanja. V 8. b razredu prav tako največ deklet najraje poustvarja z dramskimi igrami, fantje pa raje rišejo stripe.

Graf 24: Katera didaktična igra ti je najljubša?

Vir: Lastni, 2020

Graf 25: Katera didaktična igra ti je najljubša?

Vir: Lastni, 2020

S pomočjo ankete smo ugotovile, da imajo v 8. a razredu fantje od družabnih iger najraje karte, dekleta pa človek ne jezi se. V 8. b razredu imajo tako fantje kot dekleta najraje karte.

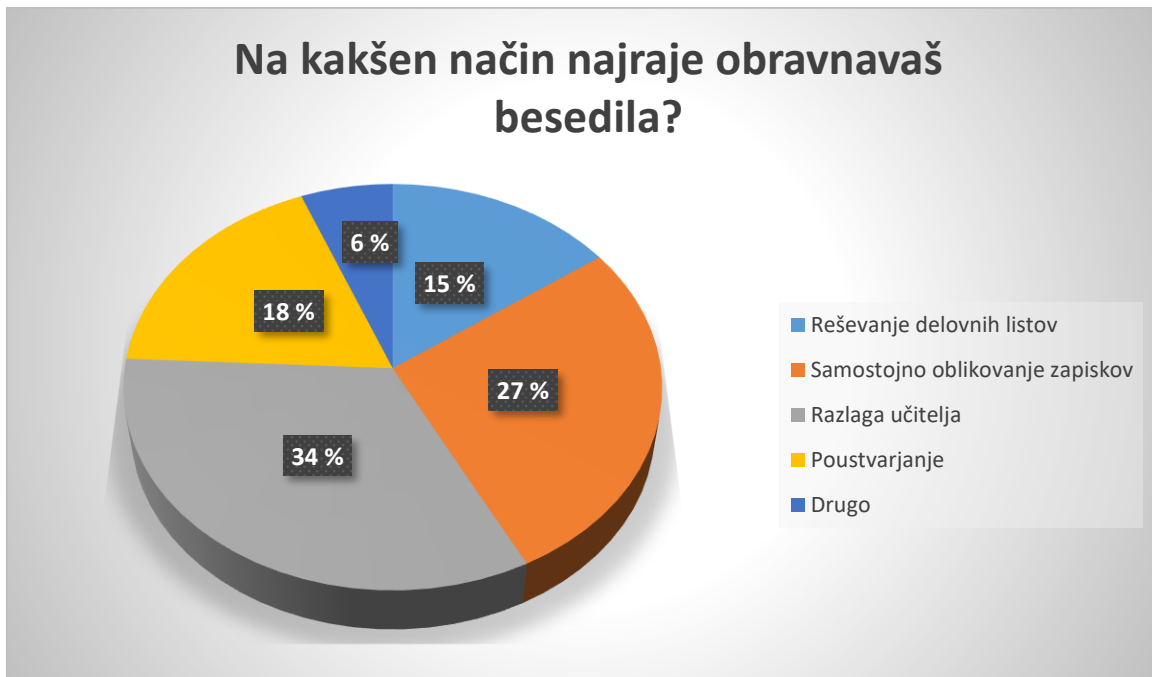
Tudi v 8. razredu smo podatke povzele.

Graf 26: Katera oblika besedila ti je bližja?

Vir: Lastni, 2020

V osmem razredu 18 učencev oz. 55 % najraje obravnava umetnostna besedila, ostalih 15 učencev, kar predstavlja 45 %, pa neumetnostna besedila.

Graf 27: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?

Vir: Lastni, 2020

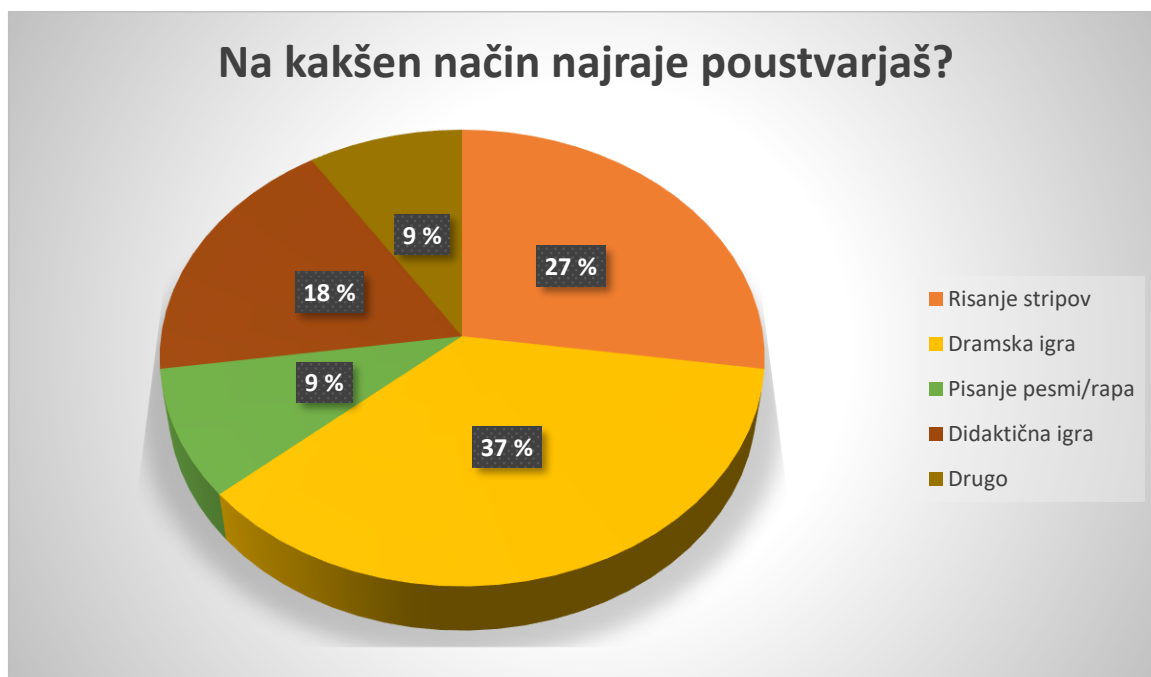
Ugotovile smo, da v 8. razredu 11 učencev (34 %) učencev najraje obravnava besedila s pomočjo razlage učitelja, 27 % učencev si raje samostojno oblikuje zapiske, 18 % učencev najraje poustvarja, 15 % jih raje rešuje delovne liste, ostalih 6 % pa nekaj drugega.

Graf 28: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v skupini/dvojici?

Vir: Lastni, 2020

27 učencev oz. 82 % besedila raje obravnava v skupini oz. dvojici, ostalih 18 % (6 učencev) pa samostojno.

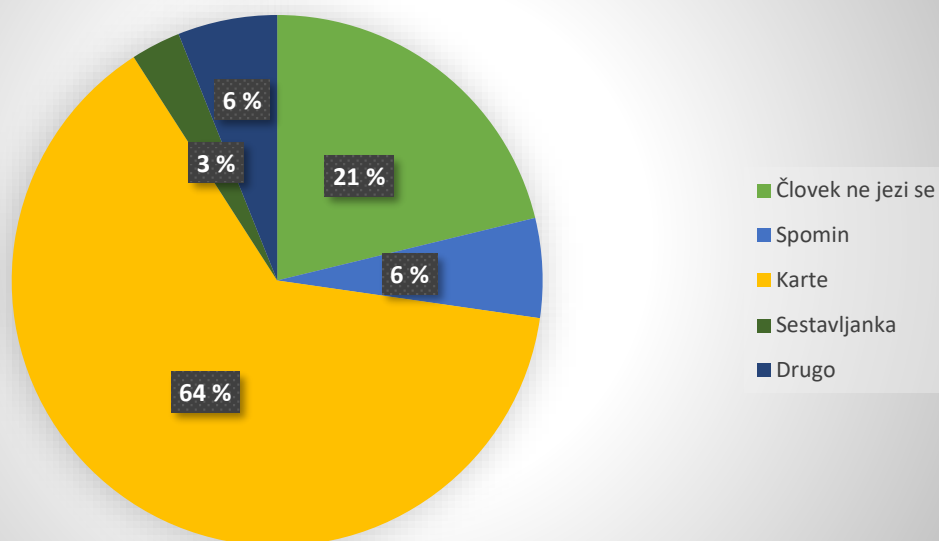

Graf 29: Na kakšen način najraje poustvarjaš?

Vir: Lastni, 2020

Naša raziskava je pokazala, da 12 osmošolcev oz. 37 % za poustvarjanje najraje izbere dramsko igro, 9 učencev (27 %) izbere risanje stripov, 6 (18 %) didaktično igro, 3 (9 %) jih najraje piše pesmi, prav tako 9 % pa kaj drugega.

Katera didaktična igra ti je najljubša?

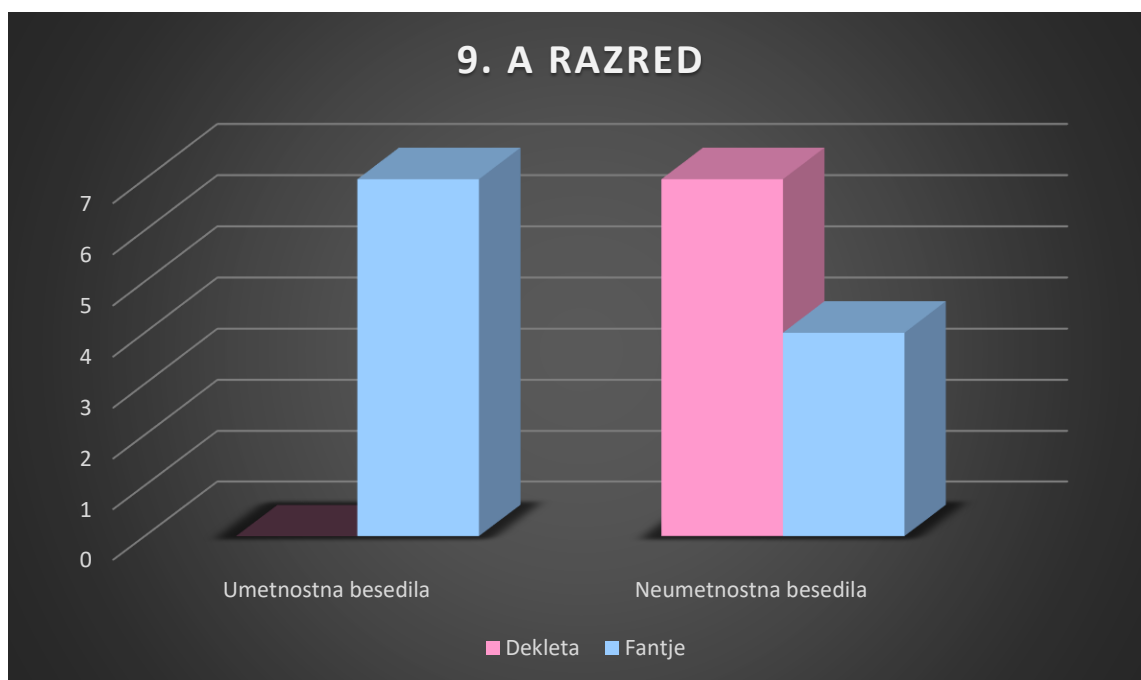

Graf 30: Katera didaktična igra ti je najljubša?

Vir: Lastni, 2020

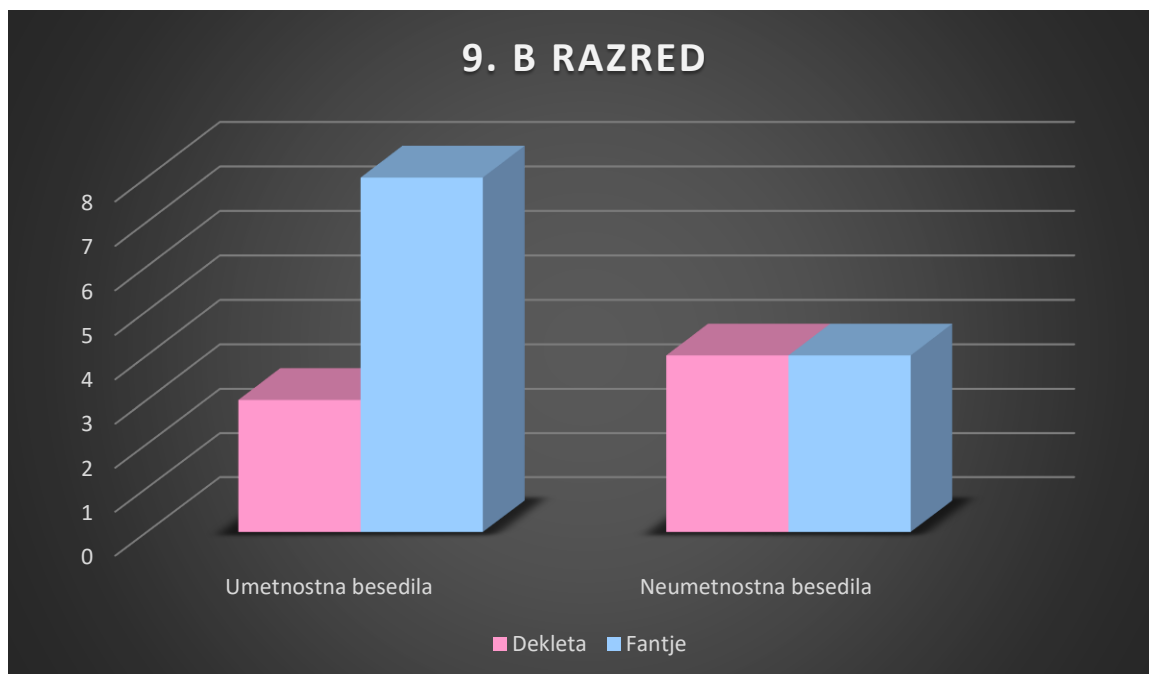
Ugotovile smo, da so 64 % osmošolcem najljubša didaktična igra karte, 21 % človek ne jezi se. 6 % osmošolcev ima najraje spomin, 6 % pa tudi nekaj drugega. Ostali 3 % pa imajo najraje sestavljanke.

4.4 Analiza ankete 9. razred

Graf 31: Katera oblika besedila ti je bližja?

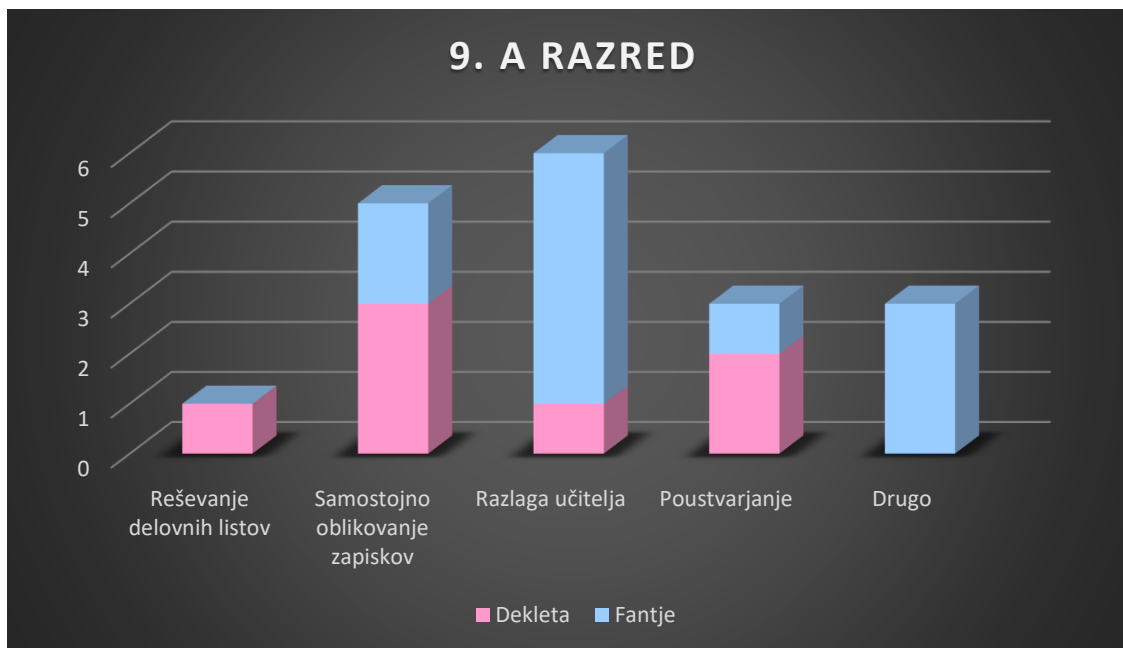
Vir: Lastni, 2020

Graf 32: Katera oblika besedila ti je bližja?

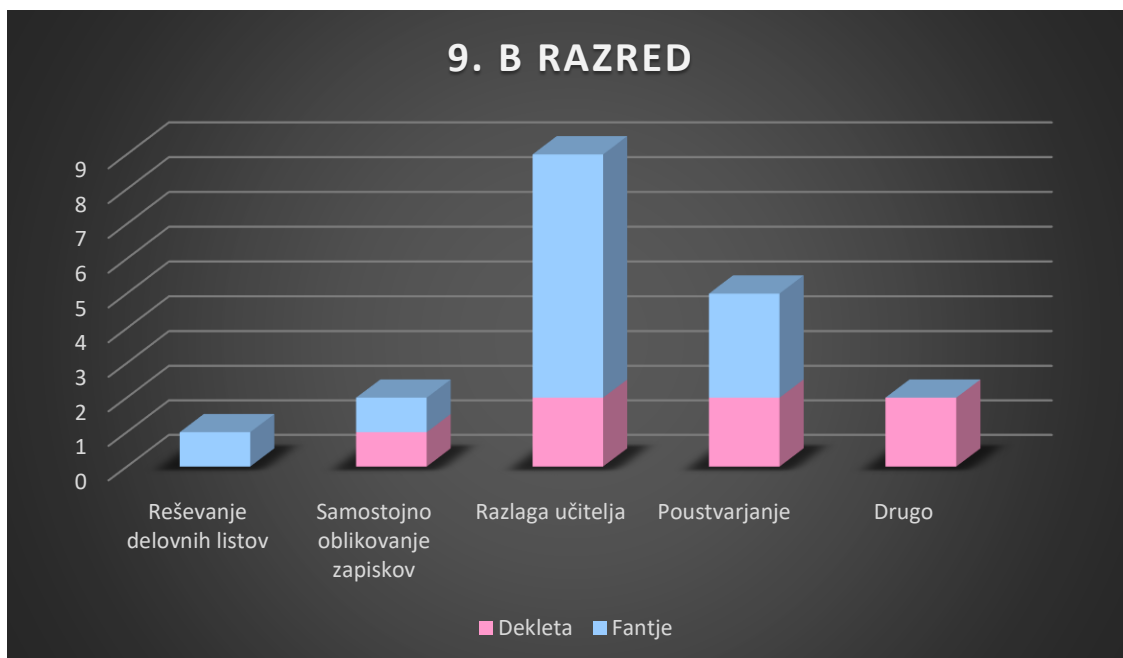
Vir: Lastni, 2020

V 9. a razredu ima večina fantov raje umetnostna kot neumetnostna besedila, dekleta pa imajo vsa raje neumetnostna besedila. V 9. b razredu ima večina fantov prav tako raje umetnostna besedila, dekletom pa so bližje neumetnostna.

Graf 33: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?

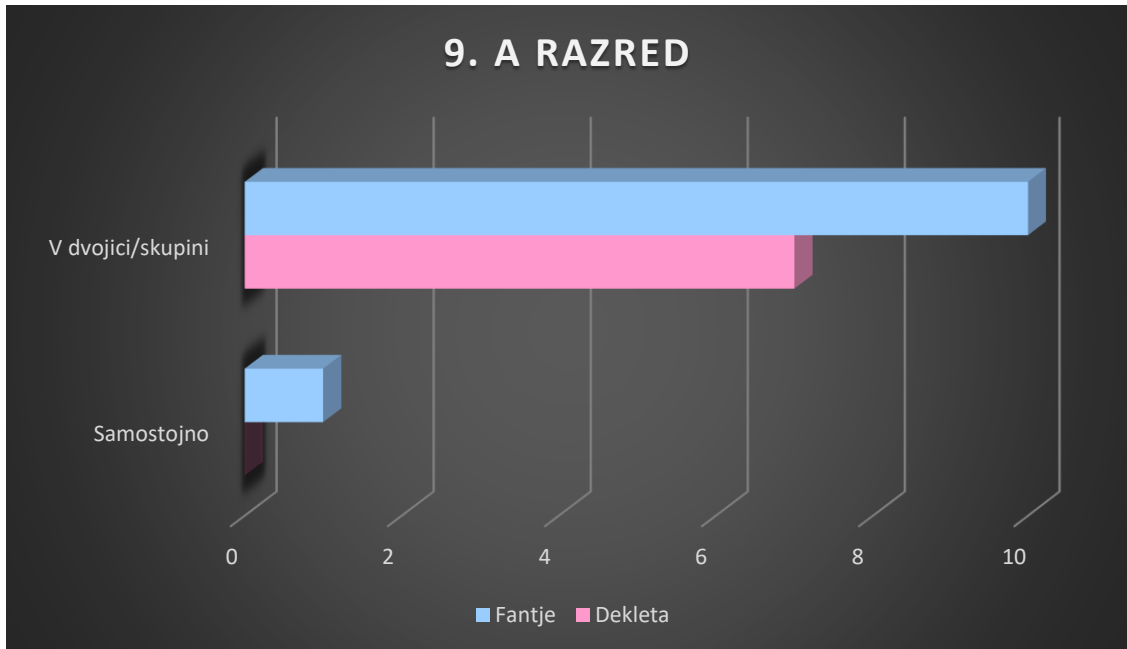
Vir: Lastni, 2020

Graf 34: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?

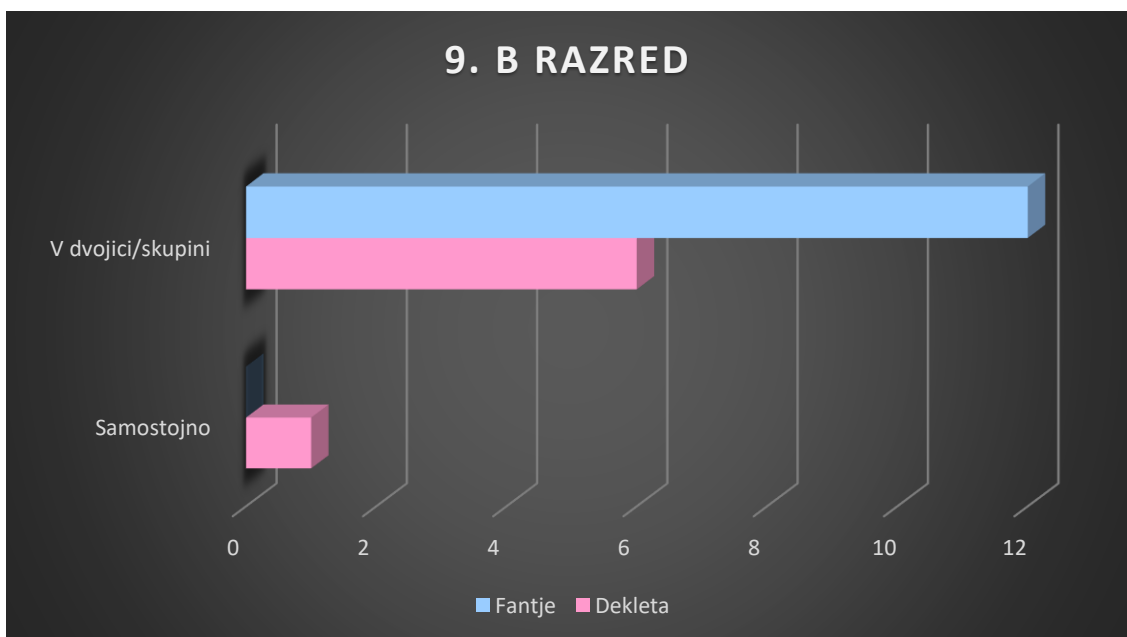
Vir: Lastni, 2020

V 9. a razredu največ deklet besedila raje obravnava s pomočjo samostojnega oblikovanja zapiskov, največ fantov pa najraje posluša razlago učitelja, prav tako je pri fantih v 9. b. V 9. b je enako število deklet izbralo razlago učitelja, poustvarjanje in drugo.

Graf 35: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v dvojici/skupini?

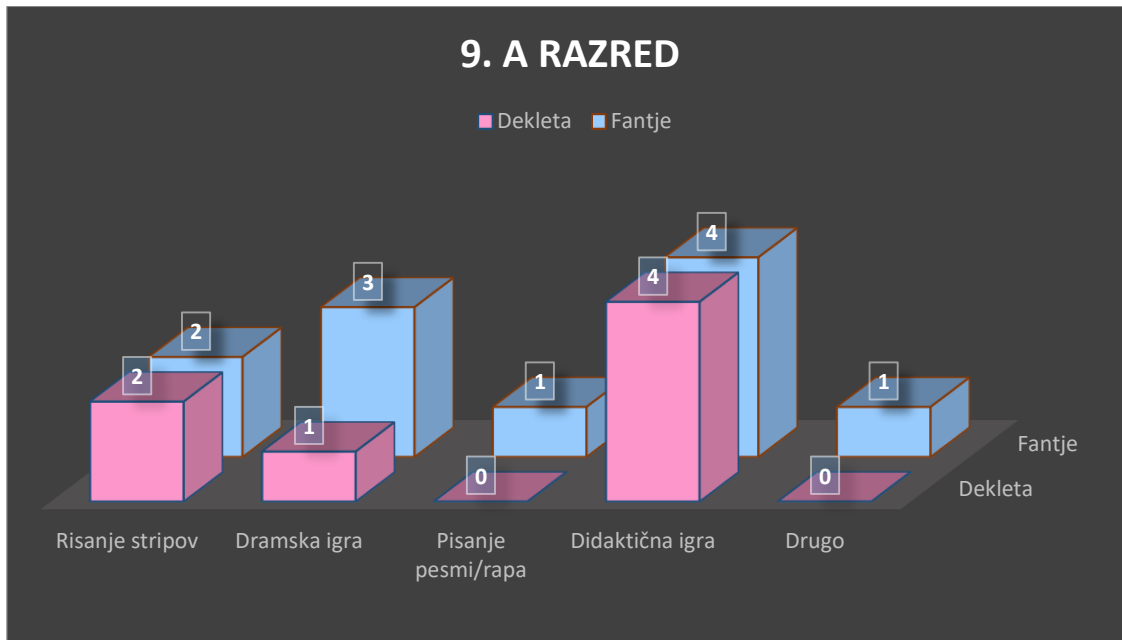
Vir: Lastni, 2020

Graf 36: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v dvojici/skupini?

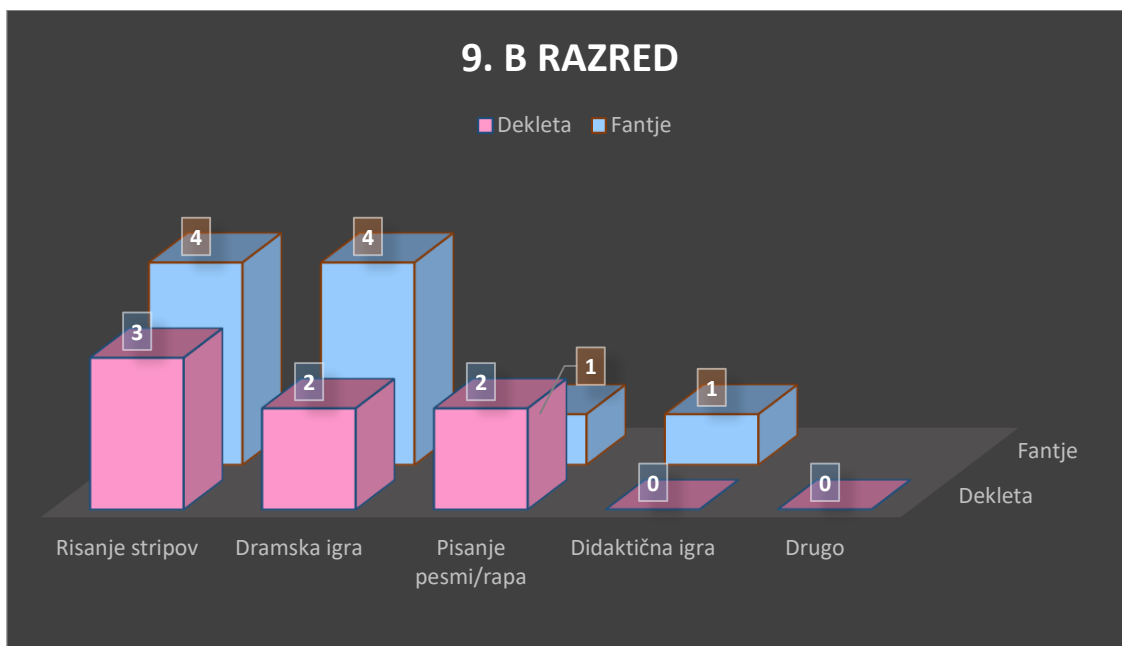
Vir: Lastni, 2020

Tako v 9. a kot v 9. b učenci raje obravnavajo besedila v skupini oz. dvojici. Razlika je le v tem, da v 9. a raje samostojno obravnava besedila en fant in nobeno od deklet, v 9. b pa je ravno obratno.

Graf 37: Na kakšen način najraje poustvarjaš?

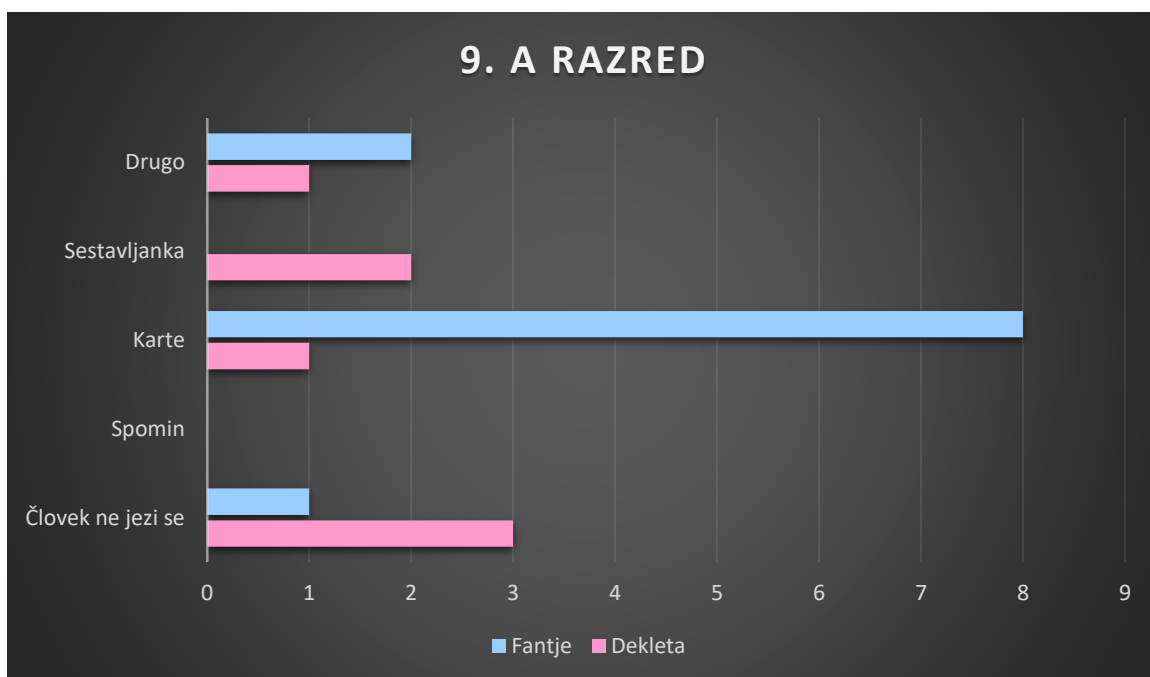
Vir: Lastni, 2020

Graf 38: Na kakšen način najraje poustvarjaš?

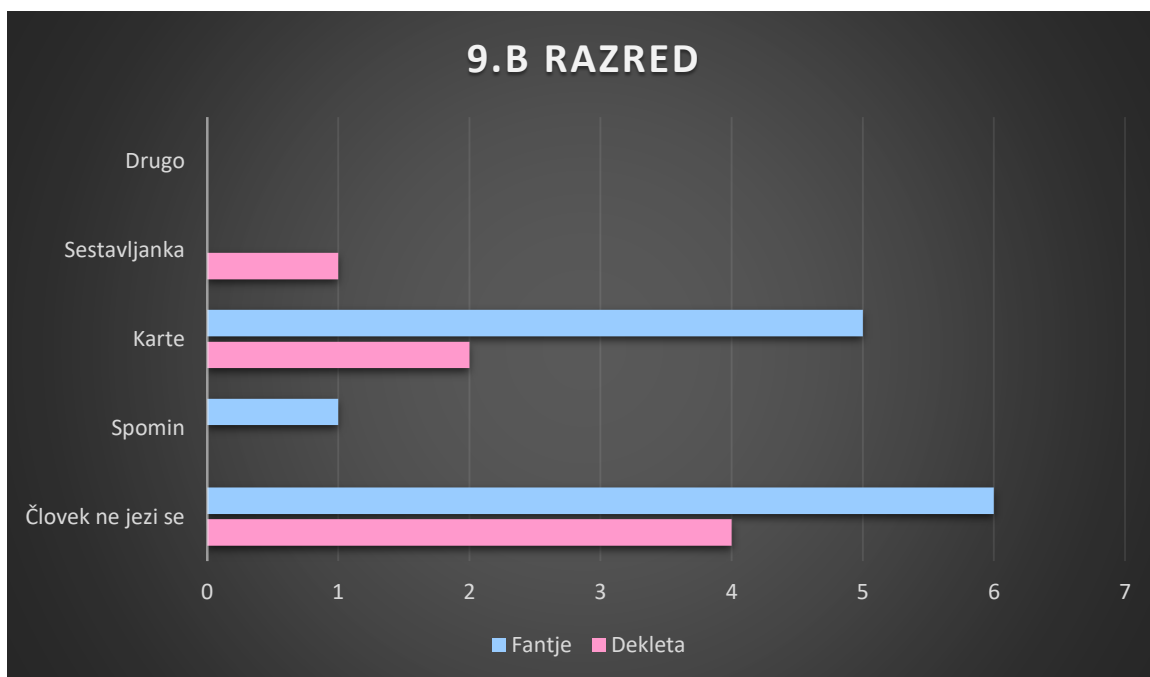
Vir: Lastni, 2020

Rezultati ankete so pokazali, da v 9. a dekleta najraje poustvarjajo s pomočjo didaktičnih iger, fantje pa prav tako. V 9. b razredu se je največ deklet odločilo za risanje stripov. Enako število fantov je izbralo risanje stripov in dramsko igro.

Graf 39: Katera didaktična igra ti je najljubša?

Vir: Lastni, 2020

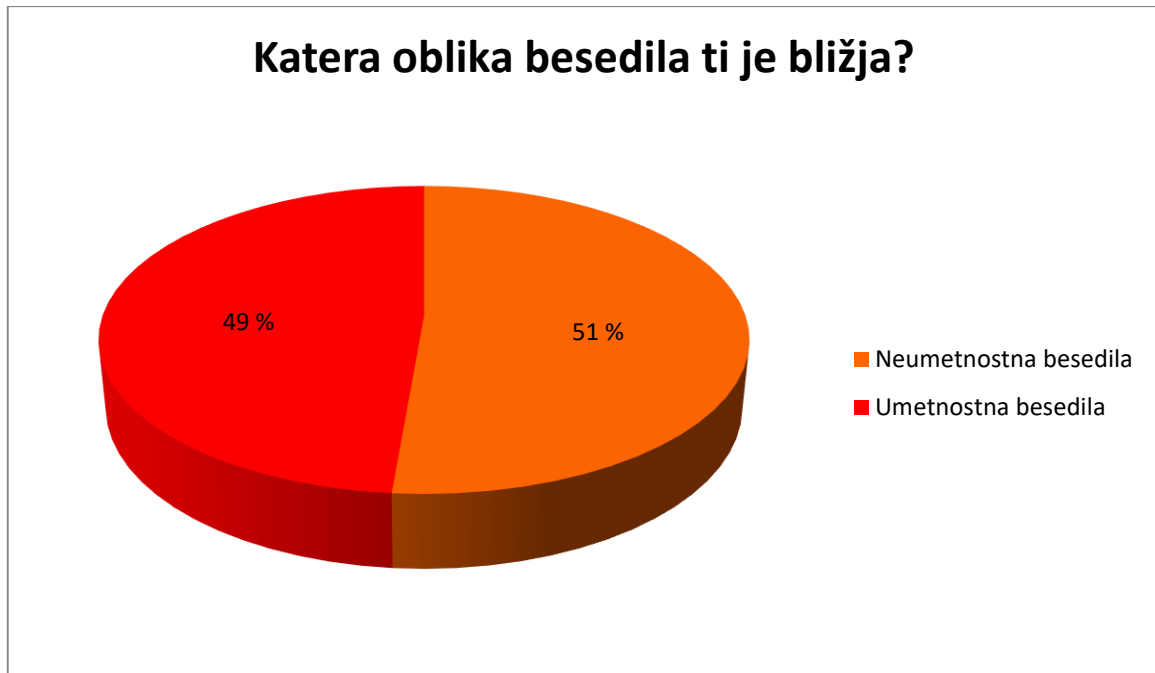

Graf 40: Katera didaktična igra ti je najljubša?

Vir: Lastni, 2020

Naša raziskava je pokazala, da imajo dekleta v 9. a razredu od didaktičnih iger najraje človek ne jezi se, fantje pa karte. V 9. b razredu imajo tako fantje kot dekleta najraje igro človek ne jezi se.

Prav tako smo podatke povzele v 9. razredu.

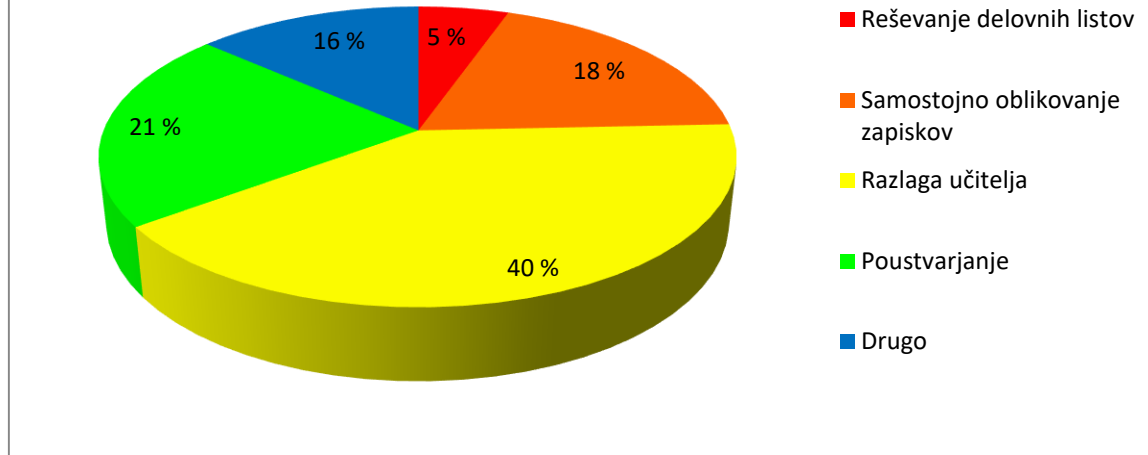

Graf 41: Katera oblika besedila ti je bližja?

Vir: Lastni, 2020

19 devetošolcev, kar predstavlja 51 % vseh učencev, ima najraje neumetnostna besedila, 49 % oz. le en učenec manj pa umetnostna besedila.

Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?

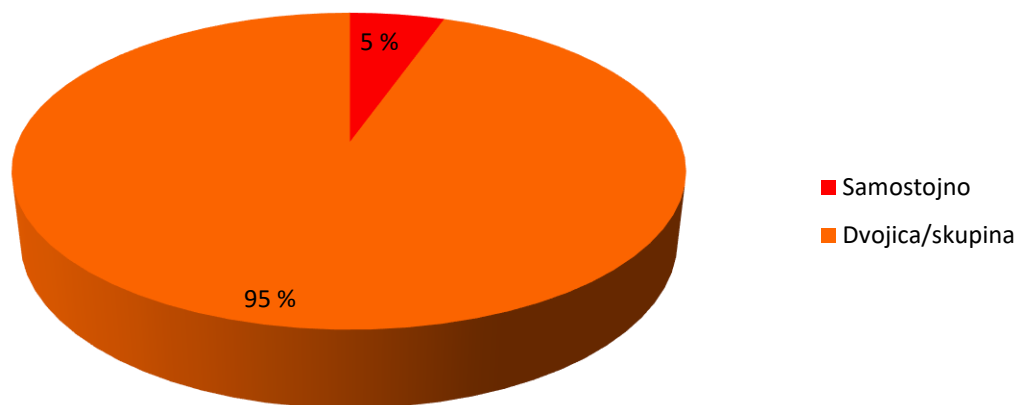

Graf 42: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?

Vir: Lastni, 2020

Največ devetošolcev najraje obravnava snov s pomočjo razlage učitelja (15 učencev oz. 40 %), učenci radi spoznavajo snov tudi s samostojnim oblikovanjem zapiskov v zvezek (18 %) in s poustvarjanjem (21 %). Le 2 učenca (5 %) jih rado rešuje delovne liste. 16 % učencev je na anketi obkrožila drug način obravnavanja snovi, kot na primer delo v skupini, gledanje filmov ...

Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v dvojici/skupini?

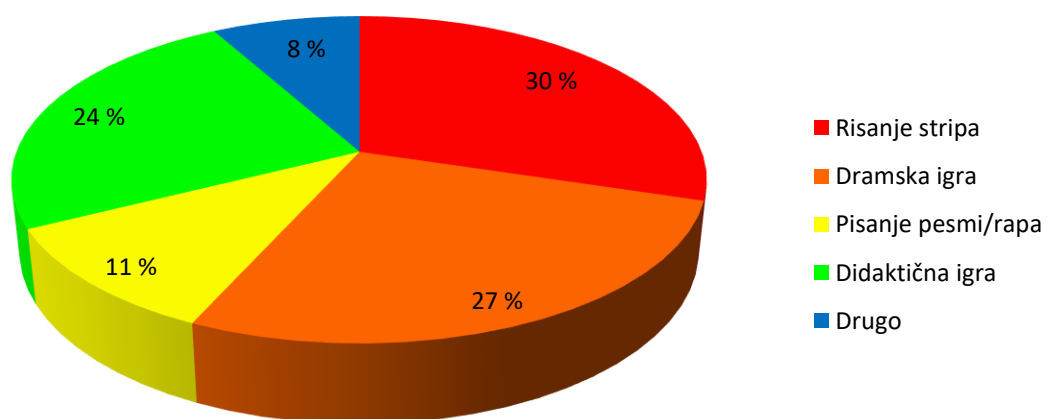

Graf 43: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v dvojici/skupini?

Vir: Lastni, 2020

Učenci najraje delajo v skupini oz. v dvojici. Tako se je odločilo 35 devetošolcev (95 %). Le 2 učenca (5 %) pa raje delata samostojno.

Na kakšen način najraje poustvarjaš?

Graf 44: Na kakšen način najraje poustvarjaš?

Vir: Lastni, 2020

Največ devetošolcev radi rišejo stripe (11 učencev oz. 29 %) in uprizarjajo dramsko igro (10 učencev oz. 27 %). 24 % jih ima rada didaktično igro in 10 % pisanje pesmi oz. rapa. 8 % ima raje druge načine poustvarjanja, kot npr. kiparjenje in pisanje kratkih zgodb.

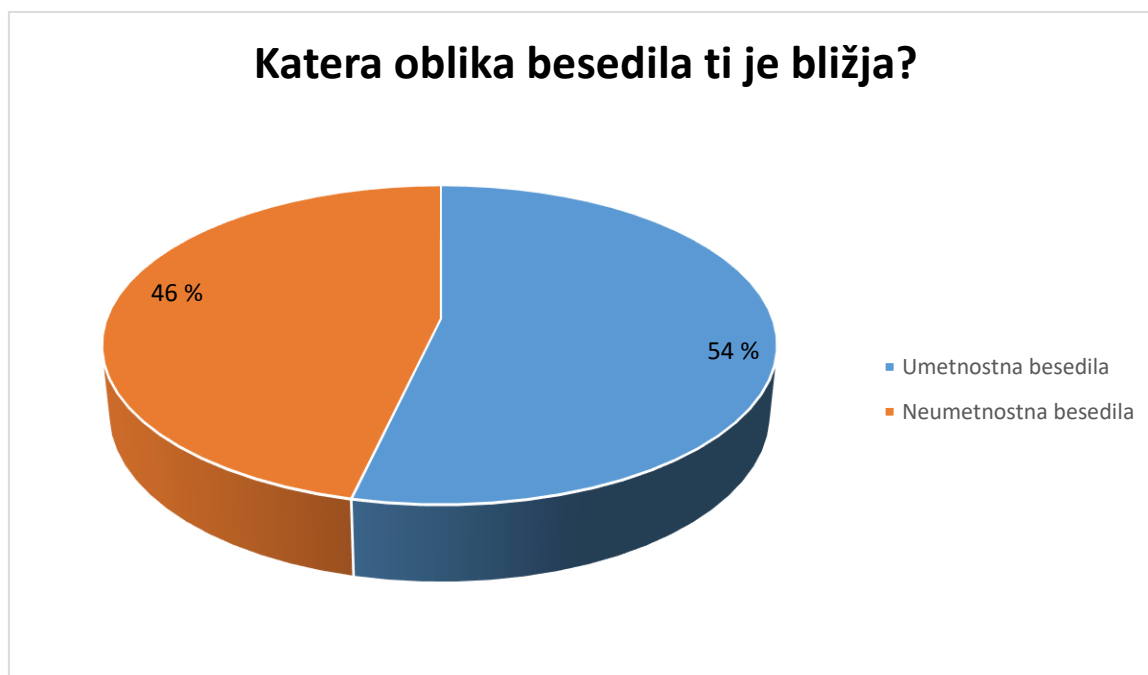

Graf 45: Katera didaktična igra ti je najljubša?

Vir: Lastni, 2020

16 devetošolcev oz. 43 % ima najraje karte, radi igrajo tudi človek ne jezi se (14 učencev oz. 37 %), 8 % sestavljanke, 2 % spomin. Za drugačno igro so se odločili 3 učenci (6 %), in sicer je med temi učenci zelo priljubljen šah.

4.5 Analiza ankete vseh sodelujočih učencev

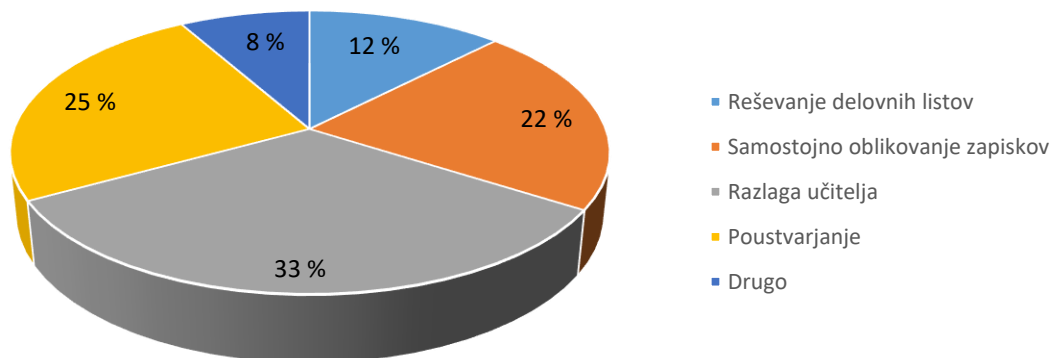

Graf 46: Katera oblika besedila ti je bližja?

Vir: Lastni, 2020

Učenci imajo v povprečju raje obravnavo umetnostnih besedil, saj nam le-ta omogočajo, da se potopimo v svet domišljije. Težave nastanejo, če besedila ne razumemo. Učiteljice učence spodbujajo k razumevanju besedila tako, da se o njem v razredu z učenci pogovarjajo. To dejstvo je potrdila tudi naša raziskava, kajti ugotovile smo, da naši učenci najraje obravnavajo snov s pomočjo razlage učitelja. Sledi poustvarjanje, kar je smiselno, saj lahko takrat vsak posameznik izrazi razumevanje umetnostnega besedila na svoj način oz. predstavi svoj pogled na določeno delo. Slednje prikazuje tudi spodnji graf.

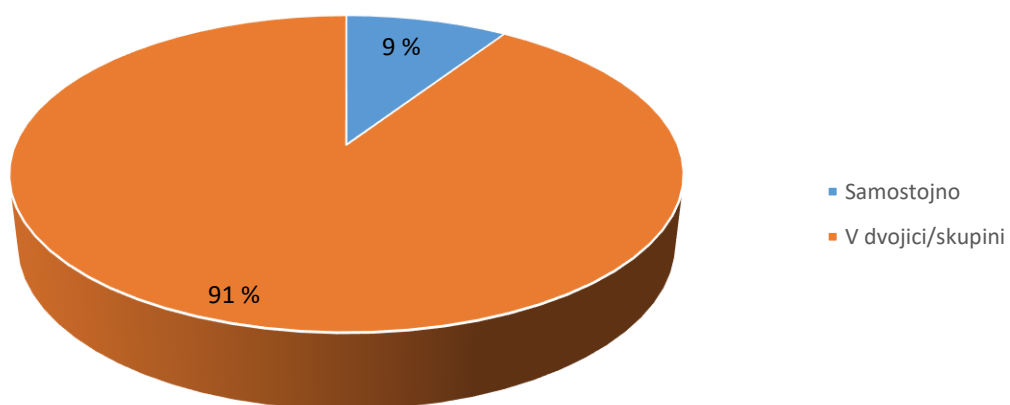
Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?

Graf 47: Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?

Vir: Lastni, 2020

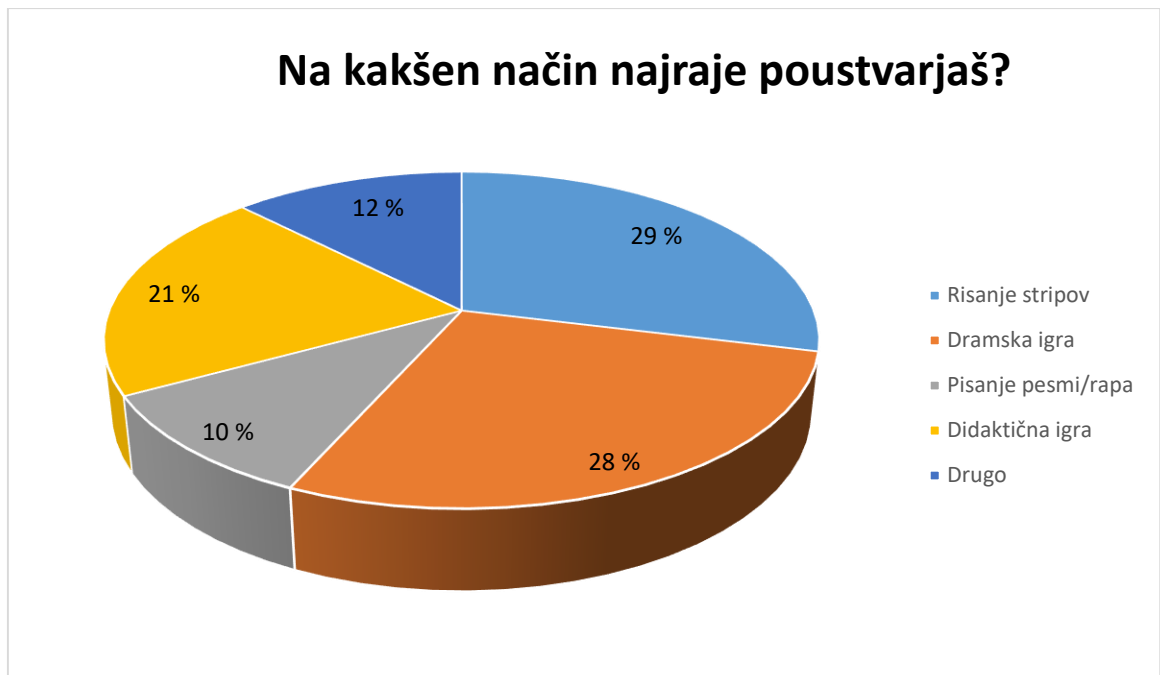
Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v dvojici/skupini?

Graf 48: Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v dvojici/skupini?

Vir: Lastni, 2020

Kar 88 sedmošolcev, osmošolcev in devetošolcev najraje dela v skupini oz. paru (91 %). 9 % pa raje dela samostojno. To dokazuje, da se učenci radi učijo v skupini ali v paru, si pomagajo med seboj in si razložijo snov v njim razumljivem jeziku in načinu podajanja informacij.

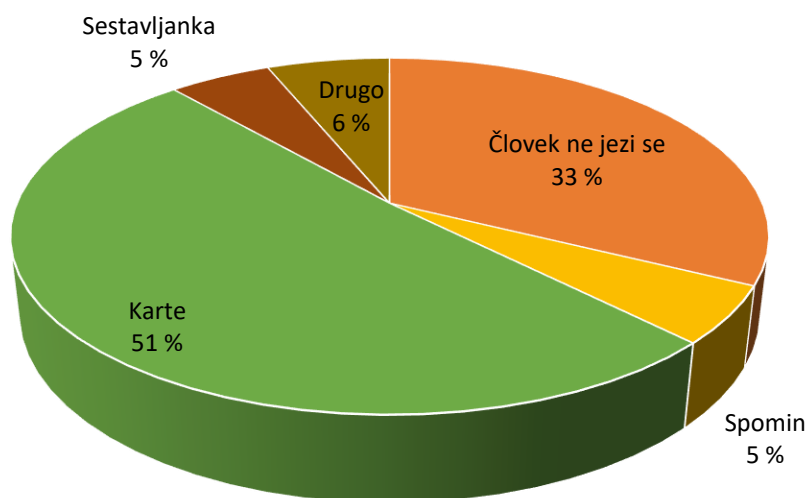

Graf 49: Na kakšen način najraje poustvarjaš?

Vir: Lastni, 2020

Največ učencev radi rišejo stripe (28 učencev oz. 29 %) in uprizarjajo dramsko igro (27 učencev oz. 28 %). 20 učencev, kar predstavlja 21 %, imajo raje didaktično igro, 12 % druge načine poustvarjanja in 10 % pisanje pesmi oz. rapa.

Katera didaktična igra ti je najljubša?

Graf 50: Katera didaktična igra ti je najljubša?

Vir: Lastni, 2020

49 vseh anketiranih učencev oz. 51 % se je odločilo za karte, 33 % za človek ne jezi se, 5 % za sestavljanke in pa spomin ter 6 % je obkrožilo možnost nekaj drugega. Učenci so pripisali, da je njihova najljubša didaktična igra v večini šah.

5 KAKO NAREDITI POUK BOLJ ZANIMIV

5.1 Posnemimo film!

Nekaj učencev je na anketni list napisalo, da imajo radi obravnavo snovi, da si za lažje razumevanje in boljšo predstavo ogledajo film v povezavi s snovjo, zato smo se odločile, da posnamemo kratek film. Idej je bilo veliko, težje pa je bilo vse skupaj izvesti. Na koncu smo se dogovorile, da bo naš film prikazoval Agatin pogled na vso dogajanje oz. njeno doživetje. Ker živimo v času, ko ne moremo več brez telefona, smo za osnovo vzele snemanje vloga oz. snemanje samega sebe. Vlogerji so blogerji, ki ne pišejo, temveč snemajo. Vlog je kratek spletni posnetek, v katerem avtor za svoje sledilce na spletu spremlja zanimivosti, dogodke in stvari, ki se odvijajo okoli njega v njegovem življenju. Julija se je vživela v vlogo Agate in pripovedovala »svojo« zgodbo, hkrati pa se je snemala. Za popestritev smo posnele kratke kadre, kjer smo prikazale pomembnejše dogodke, ki so se pripetili Agati in jih vstavile v pripovedovanje Agate.

Slika 15: Na snemanju

Vir: Lastni, 2020

5.2 Izdelajmo didaktično igro!

Kaj je didaktična igra in kakšen je njen namen? Didaktične igre so namenjene razvijanju logičnega mišljenja in učenja skozi igro. In seveda tudi zabavi. So učinkovit način izobraževanja, ki zbuja učenčevo pozornost, motivira k dejavnosti, ima visok izobraževalni učinek, pripomore k zanimivejšemu učenju, odslikava se v trajnosti znanja. Spodbujajo samostojnost učencev, samokontrolo, samokritičnost, potrpežljivost ter jih navajajo na upoštevanje pravil. Primerne so za učence različnih starosti, različnih sposobnosti (Pečjak, 2009).

Didaktična igra je igra z določenim ciljem in nalogo, v katerih so pravila in vsebine tako izbrane, organizirane in usmerjene, da spodbujajo pri otrocih določene dejavnosti, ki pomagajo pri razvijanju sposobnosti in pri učenju. Otroci se ciljev večkrat niti ne zavedajo (Pečjak, 2009).

Kar 20 vseh anketiranih učencev, kar predstavlja 28 % učencev, rado poustvarja z didaktičnimi igrami. Največ učencem, 49 oz. 51 %, so všeč karte. Razmišljale smo kako bi oblikovale igro s kartami, da bi ta bila sama po sebi poučna in hkrati še zanimiva in privlačna. V tem času je zelo popularna družabna igra Brainbox. Tu smo dobile idejo in oblikovale svojo didaktično igro, ki smo jo poimenovali Agatini cekini znanja. Idejo za cekine smo dobile v romanu. Cekine pa smo oblikovale tako, da smo na eno stran vnesle podatke o življenju Ivana Tavčarja, njegovih delih, o Visoški kroniki, obdobju realizma, en cekin smo namenili Cvetju v jeseni, vse skupaj pa smo popestrili še s fotografijami, slikami ... Na drugi strani smo pripravile na vsakem cekinu po 6 vprašanj, ki se navezujejo na posamezen cekin. Cekine smo zložile v škatlo, ki smo jo oblikovale in igra je dobila podobo skrinje iz romana. Igro se igra tako, da učenec vzame cekin, si ga ogleda, za kar ima na voljo določen čas, nato pa meče kocko za določeno vprašanje, na katero mora odgovoriti.

Slika 16: Agatini cekini znanja na preizkušnji

Vir: Lastni, 2020

Slika 17: Zadovoljen učenec

Vir: Lastni, 2020

6 IZ TEGA SLEDI

Z raziskavo, ki smo jo naredile, smo ugotovile, da imajo učenci v povprečju raje obravnavo umetnostnih besedil. Mogoče na to vpliva dejstvo, da so učenci vajeni obravnave umetnostnih besedil malo drugače, z drugačnimi metodami in pristopi. Učenci radi obravnavajo besedila s pomočjo razlage učitelja, saj le-ta pripomore k boljšemu razumevanju. Učenci lahko nato poustvarjajo na najrazličnejše načine, vendar pa je naša raziskava pokazala, da radi rišejo stripe, uprizarjajo dramske igre in oblikujejo, izdelujejo ter uporabljajo didaktične igre. Najzanimivejše med njimi se jim zdijo karte.

Učencem smo ponudili didaktično igro Agatini cekini znanja in učenci so jo z veseljem preizkusili. Dejali so, da se lahko s pomočjo te igre veliko naučimo, da je igra zanimiva, da izvemo poleg obravnavane snovi še kaj novega, da si s pomočjo igre lažje zapomnimo podatke. Igra jim je bila všeč, zdela se jim je zanimive oblike, različnih barv, ki naredijo igro še bolj privlačno.

Tudi film se jim zdi zanimiva motivacija za obravnavo besedila. Film je umetnost kot tudi ena od najbolj razširjenih oblik zabave. Združuje besedno, glasbeno, plesno in gledališko umetnost. Film se je razvijal in se razvija še danes, kajti to nam omogočajo vedno boljše naprave, zadostuje že telefon, s katerim lahko snemamo, pa še kaj.

Film in didaktično igro na temo Visoške kronike smo pripravile z namenom za boljše spoznavanje romana naslednjih generacij. S tem smo želele dokazati, da je Visoška kronika primerna za obravnavo v osnovni šoli, treba je uporabiti primeren način, s katerim si učenci tudi več zapomnijo, ker jih tako izvedena ura slovenščine bolj pritegne od običajnih ur.

Z našo raziskovalno nalogo lahko zdaj potrdimo oz. ovržemo naslednje hipoteze, ki smo jih postavile na začetku naloge

H1: Didaktična igra je pomemben pripomoček pri obravnavanju umetnostnih besedil v 8. razredu. Izkazalo se je, da poveča zanimanje pri učencih, pa tudi njihovo radovednost, ustvarjalnost. Hipotezo lahko tako potrdimo.

H2: S pomočjo didaktične igre se lahko z deli slovenskih književnikov učenci seznanjajo že v nižjih razredih tretje triade osnovne šole. Biti mora primerna njihovi

razvojni stopnji in treba je prilagoditi igro, da bo v učencih vzbudila zanimanje. Tudi to hipotezo lahko potrdimo.

H3: Film kot didaktičen pripomoček pripomore, da učenci klasična dela slovenske književnosti spoznavajo v njim razumljivejši umetnosti. Film je ena najbolj prepričljivih in kreativnih umetnosti, saj lahko prikazuje realnost ali domišljijo in vsak si lahko razlaga različno. Potrdimo lahko tudi zadnjo hipotezo.

7 ZAKLJUČEK

Ivan Tavčar je naš pomemben pisatelj, ki je prinesel veliko slovenski književnosti. Pred raziskovanjem, izdelovanjem raziskovalne naloge smo si zadale nekaj ciljev, ki smo jih uspešno dosegle. Spoznale smo življenje in dela Ivana Tavčarja, raziskale smo ozadje nastanka romana Visoška kronika, pridobile novo vedenje o romanu, kroniki in avtorju, izdelale smo zanimiva in privlačna didaktična pripomočka, in sicer film ter didaktično igro Agatini cekini znanja. Z raziskovalnim taborom smo se podali po poteh Visoške kronike in si ogledali dvorec Visoko, osrednje prizorišče v romanu Visoška kronika.

Visoška kronika je pustila velik pečat v slovenski književnosti, saj popisuje zgodovino rodov gospodarjev na Visokem, vsebuje in popisuje tudi pomembne zgodovinske teme, in sicer 30-letno vojno ter preganjanje čarovništva in protestantov. Ob pestri tematiki, kajti poleg omenjene zgodovinske tematike vključuje roman še zanimivo ljubezensko tematiko, se seznanimo z motivom zločina in posledično tudi kazni.

Ugotovile smo, da je zgodovinski roman Visoška kronika zaradi starih, arhaičnih besed in pisateljevega načina pisanja težje berljiv in sprva nezanimiv. Vendar lahko postane ob primerni razlagi in vodenju Visoška kronika zanimiva tudi za osnovnošolce.

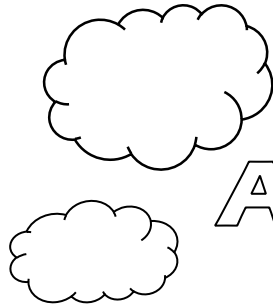
VIRI IN LITERATURA

- Avbar, P., & Dolenc, D. (2018). *Od glasov do književnih svetov 9. Samostojni delavni zvezek za slovenščino v 8. razredu*. Ljubljana: Rokus Klett.
- Čarovniški procesi. (b. d.). Pridobljeno 4. 12. 2019 iz https://sl.wikipedia.org/wiki/%C4%8Carovni%C5%A1ki_proces
- Honzak, M. (2017). *Dober dan, književnost*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Ivan Tavčar. (b. d.). Pridobljeno 12. 12. 2020 iz www.dlib.si
- Ivan Tavčar. (b. d.). Pridobljeno 5. 10. 2019 iz https://sl.wikipedia.org/wiki/Ivan_Tav%C4%8Dar
- Kocijan, G., & Šimenc, S. (1992). *Slovensko slovstvo skozi stoletja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Kos, J. (1987). *Pregled slovenskega slovstva*. Ljubljana: DZS.
- Kos, J. (1992). *Pregled slovenske književnosti*. Ljubljana: DZS.
- Košir, M., & Volasko, A. (1995). *Čarovnice: predstave, procesi, pregoni v evropskih in slovenskih deželah*. Ljubljana: Znanstveno in raziskovalno sodišče.
- Murn, M. (2010). *Čarovništvo na Slovenskem*. Pridobljeno 7. 12. 2019 iz <https://siol.net/trendi/svet-znanih/lov-na-slovenske-carovnice-365130>
- Pečjak, S. (2009). *Z igro razvijajmo komunikacijske sposobnosti učencev*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Podvšnik, K. I. (2009). *Visoška Kronika. E učbenik za 3. letnik*. Pridobljeno 5. 12. 2019 iz http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/slo/000_mapa/projekt.html
- Pravljice.org. (b. d.). Pridobljeno 12. 12. 2020 iz <https://pravljice.org/pravljice/o-pravljicah/carovnistvo>
- Skok, A., & Polšak, K. (2016). *Čarovništvo na Slovenskem*. Pridobljeno 4. 11. 2019 iz http://inovacijskiProjekt.splet.arnes.si/files/2016/08/%C4%8CAROVNI%C5%A1OTVO-NA-SLOVENSKEM_Anita_Klavdija.pdf
- Visoška kronika. (b. d.). Pridobljeno 28. 1. 2020 iz https://sl.wikipedia.org/wiki/Viso%C5%A1ka_kronika

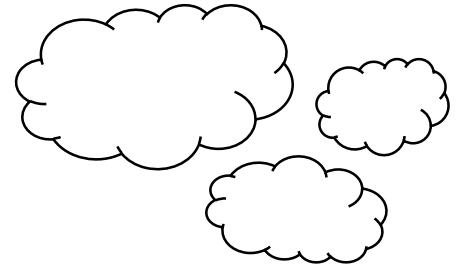
Tavčar, I. (2004). *Visoška kronika*. Ljubljana: DZS.

PRILOGA

Anketni list

ANKETA

RAZRED: _____

SPOL: M Ž

1. Katera oblika besedila ti je bližja?
 - a) Neumetnostna (slovnica)
 - b) Umetnostna (književnost)

2. Na kakšen način najraje obravnavaš besedila?
 - a) Reševanje delovnih listov
 - b) Samostojno oblikovanje zapiskov
 - c) Razlaga učitelja
 - d) Poustvarjanje
 - e) Drugo: _____

3. Ali raje obravnavaš besedila samostojno ali v dvojici/skupini?
 - a) Samostojno
 - b) V dvojici/skupini

4. Na kakšen način najraje poustvarjaš?
 - a) Risanje stripov
 - b) Dramska igra
 - c) Pisanje pesmi/rapa
 - d) Didaktična igra
 - e) Drugo: _____

5. Katera didaktična igra ti je najljubša?
 - a) Človek ne jezi se
 - b) Spomin
 - c) Karte
 - d) Sestavljanke
 - e) Drugo: _____